

Met De Lijn kom je overal!

**Lessenpakket:
het openbaar vervoer**

Didactische bundel voor de derde graad lager onderwijs

auteur: Sien Trekker • eindredactie: Bieke Van Gelder • illustraties: Jan Heylen • vormgeving: Bram Zwinnen, Anne Denivel

a uitgeverij
averbode

Inhoudstafel

Inleiding	3
Didactische begeleiding	4
Hoofdstuk 1 - Het vervoer naar school, loopt het op wieltjes?	14
1. Zo komen wij naar school!	14
2. Kan het beter?	15
Hoofdstuk 2 - De Lijn mag er zijn!	17
1. Gemakkelijk met De Lijn!	17
2. En niet alleen dat ...	19
3. De Lijn in de buurt.	21
4. Ik ga op stap en ik stap op de bus.	21
5. O-oh! Het gaat fout!	21
Hoofdstuk 3 - Oefening baart kunst!	23
1. Voorbereiding is alles!	23
2. Vervoerbewijzen, alsjeblieft!	25
3. Een gezellige rit, of niet?	27
4. Zo moet het wel!	27
5. Oké of niet?	27
Hoofdstuk 4 - En nu ... voor echt!	29
1. Denk logisch na.	29
2. Nu is het aan jou!	29
Hoofdstuk 5 - Alles onder de knie?	31
1. En? Hoe was het?	31
2. FAQ	31
3. Word ambassadeur!	32
Diploma openbaar vervoer	33

Legende

spring naar de juiste pagina

spring naar het werkblad

controleer je antwoorden

open de extra activiteit

open de download

bekijk een filmpje

Beste leerkracht

van de 3e graad lager onderwijs

Voor uw leerlingen loert het secundair onderwijs stilaan om de hoek. Voor velen van hen is dat het moment dat ze voor het eerst zelfstandig met het openbaar vervoer zullen reizen; een hele aanpassing. Spannend ook. Om de overstap te verzachten en de stress bij het begin van die nieuwe periode wat te verminderen, is er dit lessenpakket. Het helpt uw leerlingen zich voor te bereiden op het gebruik van het openbaar vervoer, meer specifiek het openbaar vervoer van De Lijn.

Het lessenpakket bevat vijf hoofdstukken:

1. Het eerste hoofdstuk belicht de vervoermiddelen waarmee de leerlingen op dit moment naar school komen. De leerlingen kijken kritisch naar de redenen die aangehaald worden om voor een bepaald vervoermiddel te kiezen.	PAGINA 14-16
2. Het tweede hoofdstuk zoomt in op het openbaar vervoer van De Lijn; bus en tram zijn op dit moment vermoedelijk nog de minst bekende vervoermiddelen bij de leerlingen. Ze maken kennis met de voordelen ervan en leren waarom er een bepaalde gedragscode geldt bij het gebruik van het openbaar vervoer.	PAGINA 17-22
3. Het derde hoofdstuk maakt alles een stuk concreter: de leerlingen komen te weten waar en hoe ze de nodige informatie kunnen vinden om een uitstap met het openbaar vervoer te plannen. De leerlingen gaan ook zelf plannen en uitdenken.	PAGINA 23-28
4. Het vierde hoofdstuk stimuleert de leerlingen om de geziene theorie om te zetten naar de praktijk, met de hulp van de ouders. Dat is een belangrijke stap in het leerproces. Het is het moment waarop de leerstof omgezet wordt in vaardigheden.	PAGINA 29-30
5. In het vijfde hoofdstuk zullen de leerlingen reflecteren over hun ervaringen. De onderdelen waar het stroef ging worden opnieuw aangestipt, zodat de leerlingen beseffen waar en waarom het moeilijker ging.	PAGINA 31-32

Elk hoofdstuk wordt ondersteund met de nodige didactische begeleiding, te vinden van pagina 4 tot en met pagina 13. U vindt er ook per hoofdstuk de eindtermen. De leerplandoelen worden per onderwijsnet aangeboden in een apart tekstdocument.

Het lessenpakket is digitaal uitgewerkt in het programma Silverpoint, zodat het makkelijk gebruikt kan worden op een digitaal schoolbord.

Werkt u liever met de papieren versie, of hebt u de handleiding met de didactische wenken en de oplossingen graag bij de hand tijdens de les, stuur dan een mailtje naar lesmateriaal@delijn.be en op simpel verzoek sturen wij u een printbare versie toe.

Onze website www.delijn.be bevat heel wat nuttige informatie. Ga er zeker eens een kijkje nemen wanneer u met dit lessenpakket aan de slag gaat.

Goede reis!

Didactische begeleiding

Hoofdstuk 1 – Het vervoer naar school, loopt het op wieltjes?

Eindtermen

ET MM 4.2	De leerlingen kunnen aan de hand van een kaart de afstand tussen twee plaatsen in Vlaanderen berekenen en beschrijven.
ET MM 4.5	De leerlingen kunnen begrippen zoals wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent in een juiste context gebruiken.
ET MM 4.14	De leerlingen kunnen de gevaarlijke verkeerssituaties in de ruimere schoolomgeving lokaliseren.
ET MM 4.16	De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid rekening te houden met andere weggebruikers.
ET MM 4.17	De leerlingen kennen de belangrijkste gevolgen van het groeiende autogebruik en kunnen de voor- en nadelen van mogelijke alternatieven vergelijken.
ET MM 5.1	De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.
ET WI 2.3	De leerlingen kunnen veel voorkomende maten in verband brengen met betekenisvolle situaties.
ET WI 2.4	De leerlingen kunnen de functie van de begrippen 'schaal' en 'gemiddelde' aan de hand van concrete voorbeelden verwoorden.
ET SV 1.2	De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
ET SV 1.4	De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
ET SV 1.6	De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
ET ICT 6	De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.

Leerplandoelen

LEERPLANDOELEN VVKBAO

LEERPLANDOELEN OVSG

LEERPLANDOELEN GO!

Wat hebt u nodig?

- Plan van de gemeente/stad
- Passer
- Eventueel computer met internet

Waar gaat het over?

In dit eerste hoofdstuk brengt u met de klas in kaart hoe de kinderen naar school komen. Kinderen komen niet per se naar school op de manier die ze zelf graag zouden willen. De ouders spelen op dit vlak immers vaak een bepalende rol.

Om een eigen keuze te kunnen maken en hun ouders van die keuze te kunnen overtuigen, moeten de leerlingen eerst alle alternatieven met hun voor- en nadelen leren kennen. Probeer de conclusies vooral van de leerlingen zelf te laten komen. U, als leerkracht, heeft daarin een begeleidende functie. Daag hen uit om antwoorden te zoeken op vragen door zelf ook nieuwsgierig te zijn naar het antwoord.

Hoe pakt u het aan?

1. Zo komen wij naar school!

- 1.1. Maak de *sleepoefening van de mindmap* klassikaal. Laat de leerlingen indien mogelijk zelf slepen. Als u klaar bent, klikt u op het vraagteken om te controleren. Als er fouten zijn, laat u de leerlingen zichzelf corrigeren.
- 1.2. Vul de *excel met het overzicht en de grafieken* ook klassikaal in. Als de leerlingen de afstand van hun huis tot de school niet kennen, laat hen dan zelf bedenken hoe ze dat te weten zouden kunnen komen (kaart bekijken en schaal omzetten tot reële afstand, in Google Maps de route laten berekenen ...) Laat hen elkaar daar ook bij helpen. Sla het ingevulde bestand op, het komt later nog opnieuw van pas.
Let op: het Excelbestand is beveiligd en alleen in de witte cellen kunt u de gegevens invullen. Als u de formules of de grafieken zou willen aanpassen, kunt u de beveiliging opheffen in het menu Tools / Protection / Unprotect Sheet. Lijnen toevoegen kan ook alleen als de beveiliging opgeheven is.
- 1.3. Bij het *rangschikken van de redenen* kan u de activiteit met de strookjes ook omzetten tot een tabel om in te turven. Maak een tabel met alle redenen op een blad of op het bord. Laat elke leerling twee streepjes trekken en laat hen daarna de sleepoefening maken: de redenen die het meest doorwegen horen bovenaan, degene die het minst doorwegen onderaan.

2. Kan het beter?

- 2.1. Laat de leerlingen ontdekken wat een *vicieuze cirkel* is. Kunnen de leerlingen nog een voorbeeld bedenken? (op de schoolbus zitten minder leerlingen → de schoolbus zal minder frequent rijden → voor sommige leerlingen zijn de uren niet meer haalbaar → op de schoolbus zitten nog minder leerlingen ...).
Misschien zijn er leerlingen die de reflex hebben om de cirkel te willen doorbreken. Ga daar dan zeker op in. Stel hun oplossingen in vraag, en diep hun oplossingen uit: 'Hoe ga je dat aanpakken? Wie kan helpen? Hoe moet je hen bereiken? ...'
- 2.2. Grijp terug naar de *excel met het overzicht en de grafieken* en bekijk de afstanden. Neem een (grote) kopie van de *kaart van de gemeente of stad*. Laat de leerlingen met behulp van een passer de cirkels tekenen rond de school: de afstand van 1 km en de afstand van 3 km. Elke leerling mag met een bolletje aangeven waar hij woont. Zijn er leerlingen wier woning niet op de kaart staat, plak dan een leeg blad aan de kaart aan de juiste kant en laat ze daar hun stip zetten.
- 2.3. Peil naar de *tevredenheid van de leerlingen*. Zouden ze liever op een andere manier naar school komen? Welke reden hebben ze daarvoor? Of zijn ze best tevreden met hoe het nu is? Laat hen dan argumenten zoeken om het zo te houden. Laat hen ook ondervinden welke redenen egoïstisch zijn (bv. in de auto mag ik zelf de muziek kiezen) en welke redenen voor iedereen gelden, of zelfs altruïstisch zijn (bv. niet skaten op de stoep bij de schoolpoort voor de veiligheid van de kleutertjes).
- 2.4. Laat de leerlingen vrij reageren op de *vraagstukken*; de antwoorden in de correctiesleutel zijn slechts suggesties. Toon aan dat het voor sommige leerlingen misschien het best is om een combinatie van vervoermiddelen te gebruiken.

- 2.5. U kunt het *vervoerdagboek* gebruiken om alleen de weg naar school te bekijken. Maar misschien is dat voor sommige leerlingen, die elke dag op dezelfde manier naar school komen, niet interessant. Daarom kan u hen ook ritjes naar hun hobby's, de winkel, familie ... laten noteren. Moedig de leerlingen aan om eerlijk te zijn. Pas als ze een reëel beeld hebben van hoe het zit, kunnen ze er iets aan veranderen. Let er ook op dat de leerlingen elkaar niet gaan bekritisieren. Adviseren kan, zolang er niet 'afgekeurd' wordt.

Hoofdstuk 2 – De Lijn mag er zijn!

Eindtermen

ET MM 1.4	De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
ET MM 4.1	De leerlingen kunnen aan elkaar een te volgen weg tussen twee plaatsen in de eigen gemeente of stad beschrijven. Ze kunnen deze reisweg ook aanduiden op een plattegrond.
ET MM 4.5	De leerlingen kunnen begrippen zoals wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent in een juiste context gebruiken.
ET MM 4.14	De leerlingen kunnen de gevaarlijke verkeerssituaties in de ruimere schoolomgeving lokaliseren.
ET MM 4.17	De leerlingen kennen de belangrijkste gevolgen van het groeiende autogebruik en kunnen de voor- en nadelen van mogelijke alternatieven vergelijken.
ET MM 5.1	De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.
ET WT 1.24	De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.
ET WT 1.25	De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren dat aan milieu-problemen vaak tegengestelde belangen ten grondslag liggen.
ET WI 1.29*	De leerlingen zijn bereid verstandige zoekstrategieën aan te wenden die helpen bij het aanpakken van wiskundige problemen met betrekking tot getallen, meten, ruimtelijke oriëntatie en meetkunde.
ET WI 2.11	De leerlingen kunnen in reële situaties rekenen met geld en geldwaarden.
ET WI 4.1	De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden aantonen dat er voor hetzelfde wiskundig probleem met betrekking tot getallen, meten, meetkunde en ruimtelijke oriëntatie, soms meerdere oplossingswegen zijn en soms zelfs meerdere oplossingen mogelijk zijn afhankelijk van de wijze waarop het probleem wordt opgevat.
ET WI 4.2	De leerlingen zijn in staat om de geleerde begrippen, inzichten, procedures, met betrekking tot getallen, meten en meetkunde, zoals in de respectievelijke eindtermen vermeld, efficiënt te hanteren in betekenisvolle toepassingssituaties, zowel binnen als buiten de klas.
ET WI 5.4	De leerlingen zijn bereid zichzelf vragen te stellen over hun aanpak voor, tijdens en na het oplossen van een wiskundig probleem en willen op basis hiervan hun aanpak bijsturen.
ET SV 1.2	De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.

Leerplandoelen

LEERPLANDOELEN VVKBAO

LEERPLANDOELEN OVSG

LEERPLANDOELEN GO!

Wat hebt u nodig?

- Plan van de gemeente/stad

Waar gaat het over?

Het tweede hoofdstuk neemt de voordelen van het openbaar vervoer onder de loep, en gaat dieper in op wat De Lijn te bieden heeft. Een bus neemt bijvoorbeeld tot 40 keer minder ruimte in dan de wagens van alle passagiers van de bus samen. Dat kan dus ook een groot verschil maken aan de schoolpoort.

Om op een goede manier gebruik te maken van het openbaar vervoer moeten de leerlingen natuurlijk ook de beleefdheids- en veiligheidsregels kennen. Die zullen ze het best onthouden als ze ook begrijpen waarom het zo hoort en wat de gevolgen zijn als mensen zich er niet aan houden.

Hoe pakt u het aan?

1. Gemakkelijk met De Lijn!

Besteed voldoende aandacht aan elk *voordeel van de bus en de tram*. U kan het werkblad gebruiken om de leerlingen eerst individueel of in groep aan het werk te zetten. Maak gebruik van het selectief tonen van de oplossingen. Zo kan u bij elk verhaal de oplossing laten zien voor u verder gaat.

2. En niet alleen dat ...

- Bij de *vraagstukken* kan u zelfs de berekening apart van het resultaat laten zien. Vraag de leerlingen eerst om het vraagstuk individueel op te lossen op het werkblad. Vervolgens vraagt u enkele leerlingen naar de manier waarop ze het vraagstuk aangepakt hebben, nog niet naar het resultaat. Zijn er verschillen in aanpak? Laat de leerlingen naar elkaars aanpak luisteren en mee redeneren. Laat dan pas het resultaat zien.
- Met de knutselbus kunnen de leerlingen de voordelen van het openbaar vervoer creatief uitwerken. Druk het werkblad af op iets dikker papier om het knutselwerk wat stevigheid te geven. Maak eventueel eerst een kleine woordenwolk met enkele voordelen op het bord om de leerlingen op weg te helpen.

3. De Lijn in de buurt.

Werk verder op de kaart van hoofdstuk I om de *haltes in de buurt* aan te duiden. Laat de leerlingen elkaar aanwijzen waar ze de stippen moeten zetten, eerst in potlood, vervolgens met stift. Ze kunnen eventueel de stippen verbinden langs de straten. Laat hen dan zeker een lat gebruiken.

4. Ik ga op stap en ik stap op de bus.

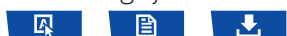
Vooraf voor kinderen met autisme zijn stappenplannen over hoe ze zich moeten gedragen erg waardevol. Maak de sleepoefening klassikaal of laat de leerlingen eerst individueel of in groepjes aan het werkblad werken.

De 15 stappen om de bus te nemen:

1. Je kijkt de dienstregeling na om te zien hoe laat de bus aan de halte komt. (F)
2. Je vertrekt op tijd, zodat je vijf minuten voor aankomsttijd van de bus aan de halte bent. (C)
3. Je respecteert tijdens je tocht naar de bushalte de verkeersregels. (H)
4. Je wacht rustig aan de bushalte, zonder andere weggebruikers te hinderen. (E)
5. Als de bus in aantocht is, doe je teken zodat de buschauffeur weet dat hij of zij moet stoppen. (I)
6. Je stapt vooraan op de bus. (D)
7. Bij het opstappen scan je je vervoerbewijs aan de gele scanner tot je een groen vinkje ziet op het scherm; als je een ticket via sms of app gebruikt toon je dit spontaan aan de chauffeur. (A)
8. Je kiest een plaatsje op de bus. (O)

9. Je zet je rugzak op de grond zodat de plaats naast je vrij blijft voor andere reizigers. (M)
10. Indien nodig sta je je plaats af, bijvoorbeeld aan oudere mensen, ouders met kleine kinderen en zwangere vrouwen. (B)
11. Als je rechtstaat zorg je ervoor dat je andere reizigers niet hindert. (G)
12. Je vraagt tijdig een stop aan. (J)
13. Je gaat naar de deur. (K)
14. Je stapt rustig uit. (N)
15. Je wacht tot de bus weg is om de straat veilig over te steken. (L)

U kunt na de oefening het stappenplan meegeven met de leerlingen; zo kunnen ze er thuis nog eens naar terugkijken als ze zich onzeker voelen bij het nemen van een bus of tram.

5. O-oh! Het gaat fout! ▶▶

Laat de leerlingen aan de hand van het spel 'De Rit' en de situaties zelf de gedrags- en veiligheidsregels afleiden. Het spel verwijst naar deze *veiligheidsregels*:

- Loop nooit op tramsporen. Een tram rijdt bijna geluidloos, dus let altijd goed op!
- De tram heeft altijd voorrang en kan maar moeilijk stoppen. Probeer dus nooit nog snel voor de tram te zijn.

Het voorbeeld verwijst naar deze *gedragsregel*:

- Wees vijf minuten te vroeg aan de halte.

De situaties verwijzen naar deze gedrags- of *veiligheidsregels*:

- Wacht rustig aan de halte, zonder andere weggebruikers te hinderen. (C)
- Stap vooraan in en scan of toon (bij ticket via sms of app) spontaan je vervoerbewijs. (F)
- Sta je plaats af aan mensen die het nodig hebben. (B)
- Doe teken aan de buschauffeur, zodat die weet dat die moet stoppen. (A)
- Druk tijdig op de stopknop als je wilt afstappen, zo kan de chauffeur veilig stoppen. (D)
- Wacht tot de bus weggereden is om over te steken, om alle andere voertuigen te kunnen zien. (E)
- De tram heeft altijd voorrang en kan maar moeilijk stoppen. Probeer nooit de tram nog snel voor te zijn. (G)

Deze regels worden in hoofdstuk 3 nog verder ingeoefend. ▶▶

U kunt de gedrags- en veiligheidsregels ook als poster downloaden.

Hoofdstuk 3 – Oefening baart kunst!

Eindtermen

ET MM 4.1	De leerlingen kunnen aan elkaar een te volgen weg tussen twee plaatsen in de eigen gemeente of stad beschrijven. Ze kunnen deze reisweg ook aanduiden op een plattegrond.
ET MM 4.5	De leerlingen kunnen begrippen zoals wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent in een juiste context gebruiken.
ET MM 4.18	De leerlingen kunnen een eenvoudige route uitstippelen met het openbaar vervoer.
ET MM 5.1	De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

ET WI 1.29*	De leerlingen zijn bereid verstandige zoekstrategieën aan te wenden die helpen bij het aanpakken van wiskundige problemen met betrekking tot getallen, meten, ruimtelijke oriëntatie en meetkunde.
ET WI 4.2	De leerlingen zijn in staat om de geleerde begrippen, inzichten, procedures, met betrekking tot getallen, meten en meetkunde, zoals in de respectievelijke eindtermen vermeld, efficiënt te hanteren in betekenisvolle toepassingssituaties, zowel binnen als buiten de klas.
ET WI 5.4	De leerlingen zijn bereid zichzelf vragen te stellen over hun aanpak voor, tijdens en na het oplossen van een wiskundig probleem en willen op basis hiervan hun aanpak bijsturen.
ET MV 3.4	De leerlingen kunnen spelvormen in een sociale en maatschappelijke context hanteren.
ET MV 3.5	De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën uiten in spel.
ET SV 1.2	De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
ET SV 1.6	De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
ET ICT 6	De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.

Leerplandoelen

LEERPLANDOELEN VVKBAO

LEERPLANDOELEN OVSG

LEERPLANDOELEN GO!

Wat hebt u nodig?

- Computer met internet

Waar gaat het over?

Het derde hoofdstuk maakt de leerlingen wegwijs in de aangeboden informatie over dienstregelingen, vervoerbewijzen en gedragsregels. Ze leren zelf een uitstap te plannen en schakelen daarbij ook het internet in. Bij de rollenspelen is het niet belangrijk of de leerlingen goed acteren, wel of ze doorhebben hoe het is om de bus te nemen. Zo oefenen ze speels ook de opeenvolging van handelingen in die ze gezien hebben in hoofdstuk 2. Als u ziet dat er dingen over het hoofd gezien worden (bv. er stapt iemand in zonder zijn vervoerbewijs te laten zien) vraag dan aan de rest van de leerlingen of hun opgevallen is welke handeling vergeten werd.

Hoe pakt u het aan?

1. Voorbereiding is alles! ▶▶

- Neem bij het benoemen van de *onderdelen van de halte* de correctiesleutel erbij. Als de leerlingen een correct antwoord geven, laat u het zien met behulp van de tool 'selectief laten zien van de oplossingen'. Zo kunnen de leerlingen volgen waar ze nog dingen moeten aanvullen.
- Maak de oefening met de *dienstregeling*, opdat de leerlingen zouden inzien dat een bus een vaste route heeft met vaste uren voor elke halte. Surf vervolgens klassikaal naar delijn.be en duid aan waar ze dingen kunnen invullen. Het vertrek- en aankomstadres, de dag van de reis en of ze willen rekenen vanaf het vertrekuur, of vanaf het gewenste aankomstuur.

- Geef de leerlingen eerst een *oefening* uit een andere provincie en laat ze die in groepjes maken. Het is belangrijk dat de leerlingen het vraagstuk twee keer lezen. De eerste keer slaan ze niet alle informatie op, maar registreren ze het verhaal slechts in grote lijnen. Ze maken een soort kapstok. De tweede keer hangen ze de precieze informatie aan die kapstok. Beoordeel of de leerlingen nog een groepsopdracht nodig hebben, vooraleer ze individueel aan de slag gaan. Vervolgens geeft u hun het werkblad uit de eigen provincie (of Brussel). Hou er wel rekening mee dat de dienstregeling van De Lijn af en toe aangepast wordt.

Het leukst is natuurlijk om zelf een opdracht te verzinnen met plaatsen die de leerlingen kennen. Gebruik daarvoor het lege sjabloon.

2. Vervoerbewijzen, alsjeblieft!

U kunt ervoor kiezen om de leerlingen dit individueel te laten invullen. Corrigeer daarna klassikaal. Laat de leerlingen eventueel aan elkaar uitleggen waarom een vervoerbewijs bij een bepaalde categorie hoort.

Ook de sleepoefening kunt u hen eerst op papier laten uitwerken door de namen van de vervoerbewijzen bij de prenten te laten schrijven.

3. Een gezellige rit, of niet?

Overloop de gedragsregels kort klassikaal om te achterhalen of de leerlingen ze helemaal begrijpen. Verdeel de klas dan in groepjes van twee of drie, laat ze één gedragsregel uitkiezen en er een situatie rond verzinnen waarbij iemand de gedragsregel overtreedt. Zorg dat de inbreng van alle acteurs belangrijk is:

- De taak van de 'overtreder' is de gedragsregel op een duidelijke manier te overtreden.
- De taak van de tegenspeler is om duidelijk te laten zien, of zelfs te verwoorden wat het gevolg is van de overtreding en hoe hij/zij zich daarbij voelt.

Het kan de leerlingen een extra boost geven als u de bus- of tramomgeving omgeving zo goed mogelijk nabouwt in de klas.

U kunt de affiche met gedragsregels ook afdrukken en in de klas ophangen.

4. Zo moet het wel!

De leerlingen brengen exact dezelfde situatie, maar tonen deze keer hoe het wel moet. Een van de acteurs (of een leerling uit een ander groepje) is de verteller die de regel vooraf verwoordt. Na de situatie vervolgt de verteller met 'want anders ...', waarna de leerlingen hun overtreding laten zien. Laat de leerlingen naar elkaar kijken en neem het indien mogelijk op om er later met z'n allen nog eens naar terug te kijken.

5. Oké of niet?

Laat de leerlingen nu zelf inschatten welke situaties oké zijn en welke niet. Eerst maken ze de oefening individueel, daarna vergelijken ze met hun buurjongen/meisje. Hebben ze dezelfde keuzes gemaakt?

Daarna kan er eventueel nog een klasgesprek plaatsvinden.

Hoofdstuk 4 – En nu ... voor echt!

Eindtermen

ET MM 4.1	De leerlingen kunnen aan elkaar een te volgen weg tussen twee plaatsen in de eigen gemeente of stad beschrijven. Ze kunnen deze reisweg ook aanduiden op een plattegrond.
ET MM 4.5	De leerlingen kunnen begrippen zoals wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent in een juiste context gebruiken.

ET MM 4.18	De leerlingen kunnen een eenvoudige route uitstippelen met het openbaar vervoer.
ET MM 5.1	De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.
ET WI 1.29*	De leerlingen zijn bereid verstandige zoekstrategieën aan te wenden die helpen bij het aanpakken van wiskundige problemen met betrekking tot getallen, meten, ruimtelijke oriëntatie en meetkunde.
ET WI 4.2	De leerlingen zijn in staat om de geleerde begrippen, inzichten, procedures, met betrekking tot getallen, meten en meetkunde, zoals in de respectievelijke eindtermen vermeld, efficiënt te hanteren in betekenisvolle toepassingssituaties, zowel binnen als buiten de klas.
ET SV 1.2	De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
ET ICT 6	De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.

Leerplandoelen

LEERPLANDOELEN VVKBAO

LEERPLANDOELEN OVSG

LEERPLANDOELEN GO!

Wat hebt u nodig?

- Computer met internet

Waar gaat het over?

In het vierde hoofdstuk is het echt aan de leerlingen. Intussen zijn ze in staat om zelf een uitstap te plannen, maar hun ouders kunnen hen daarin wel nog begeleiden. U kan hun via een brief vragen om een keer met het openbaar vervoer op stap te gaan met hun kinderen.

Het werkblad 'Yes, op uitstap!' kan u als bijlage toevoegen. U kan de leerlingen extra motiveren door een klasuitdaging aan te gaan. Daag hen bijvoorbeeld uit om voor een bepaalde datum allemaal een tram- of busfie (een selfie op de tram of de bus) door te sturen of te posten op de klasblog.

Daarnaast zou het leuk zijn om met de klas op uitstap te gaan. Laat ook hier de uitstap door de leerlingen plannen. U kan hen eventueel in groepjes een uitstap laten bedenken en voorbereiden. Alle groepjes stellen hun idee voor aan de klas. Beslis op een democratische manier welke uitstap effectief zal uitgevoerd worden. De Lijn helpt u alvast op weg door voor deze klasuitstap een groepsbiljet (heen en terug) ter beschikking te stellen. Het volstaat om hiervoor een mailtje te sturen naar lesmateriaal@delijn.be met de vermelding van uw naam, de naam en adresgegevens van uw school, het aantal leerlingen in uw klas en een omschrijving van de uitstap die u zal maken. Stuur na de uitstap enkele leuke foto's of filmpjes door naar lesmateriaal@delijn.be. Wie weet ziet u ze daarna op delijn.be verschijnen!

Hoe pakt u het aan?

1. Denk logisch na.

In deze vragen zit de informatie uit de vorige hoofdstukken, al zullen de leerlingen soms logisch moeten nadenken.

Oplossingen:

1. De bus en de tram stoppen enkel aan de halte als er reizigers staan die teken doen.
4. Je moet minstens tien jaar zijn om zonder begeleiding bus of tram te nemen.
5. Met de auto kan je niet altijd vlak voor de deur van je bestemming parkeren.

7. Je moet steeds een geldig vervoerbewijs hebben om op bus of tram te stappen.

8. De noodknop dient enkel om bus of tram te doen stoppen bij noodgevallen.

2. Nu is het aan jou! ▶▶

De leerlingen moeten zelf aangeven welke *informatie* ze nodig hebben om een uitstap te plannen.

Als ze informatie gaan opzoeken, moeten ze dat gericht kunnen doen. Eventueel laat u de leerlingen deze informatie vooraf voor zichzelf noteren zodat ze een houvast hebben tijdens het plannen van hun uitstap.

Hoofdstuk 5 – Alles onder de knie?

Eindtermen

ET MM 5.1	De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.
ET WI 5.4	De leerlingen zijn bereid zichzelf vragen te stellen over hun aanpak voor, tijdens en na het oplossen van een wiskundig probleem en willen op basis hiervan hun aanpak bijsturen.
ET MV 1.5	De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.
ET MV 1.6	De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.
ET MV 3.5	De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën uiten in spel.
ET MV 5.3	De leerlingen kunnen soorten van eenvoudige hedendaagse audiovisuele opname- en weergavetoestellen (informatiedragers) aanwijzen, benoemen en ze creatief bedienen.
ET MV 6.3*	De leerlingen kunnen genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.
ET MV 6.4*	De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden.
ET SV 1.2	De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
ET SV 1.6	De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
ET ICT 6	De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.

Leerplandoelen

LEERPLANDOELEN VVKBAO

LEERPLANDOELEN OVSG

LEERPLANDOELEN GO!

Wat hebt u nodig?

- Computer met internet
- Smartphone
- Fototoestel
- Knutselgerief

Waar gaat het over?

In het vijfde en laatste hoofdstuk delen de leerlingen hun ervaringen, wordt duidelijk of ze de voordelen van het openbaar vervoer ervaren hebben en of er nog moeilijkheden zijn. Na de theorie en de praktijk komt onvermijdelijk de evaluatie. Pas daarna kan u met zekerheid zeggen of de leerlingen vat hebben gekregen op de aangeboden informatie.

De onderdelen van de evaluatie zijn een bevraging, een herhaling en een ludieke activiteit.

Hoe pakt u het aan?

1. En? Hoe was het?

Druk de enquête af voor elke leerling en geef ze bij voorkeur mee als huistaak. Zo worden de leerlingen niet door elkaar beïnvloed en kunnen hun ouders, die met hen de uitstap gemaakt hebben, eventueel zorgen voor de nodige begeleiding. Vertel ook aan de leerlingen dat ze hun ouders om hulp kunnen vragen.

2. FAQ

Met deze vragen komen de leerlingen meteen op de pagina terecht waar ze de nodige herhaling krijgen. Laat de leerlingen gerust zelfstandig werken op een computer waarop u deze handleiding geopend hebt.

3. Word ambassadeur!

U kan dit lessenpakket op een creatieve manier afsluiten door de leerlingen in groepjes een reclameboodschap te laten maken aan de hand van het stappenplan. Wanneer de leerlingen toegekomen zijn aan de effectieve uitwerking van hun idee, organiseer dan een korte vergadering met het groepje en uzelf, waarbij ze hun concept aan u voorstellen en de nodige hulpmiddelen of specifieke ondersteuning kunnen aanvragen. U kan de pagina met het stappenplan eventueel per groepje afdrukken.

Stuur de leukste resultaten naar lesmateriaal@delijn.be en wie weet ziet u ze binnenkort wel verschijnen op delijn.be!

Diploma openbaar vervoer

Het lessenpakket sluit af met een diploma openbaar vervoer dat u kan uitreiken aan uw leerlingen. Print het af op iets dikker papier en personaliseer het voor iedere leerling. Het is een kleine beloning voor het harde werk dat ze geleverd hebben en voor de durf die ze tijdens hun tocht aan de dag gelegd hebben.

HOOFDSTUK 1

Het vervoer naar school, loopt het op wieltjes?

1. Zo komen wij naar school!

1.1. Bekijk de mindmap. Waar zou je de vervoermiddelen klasseren?

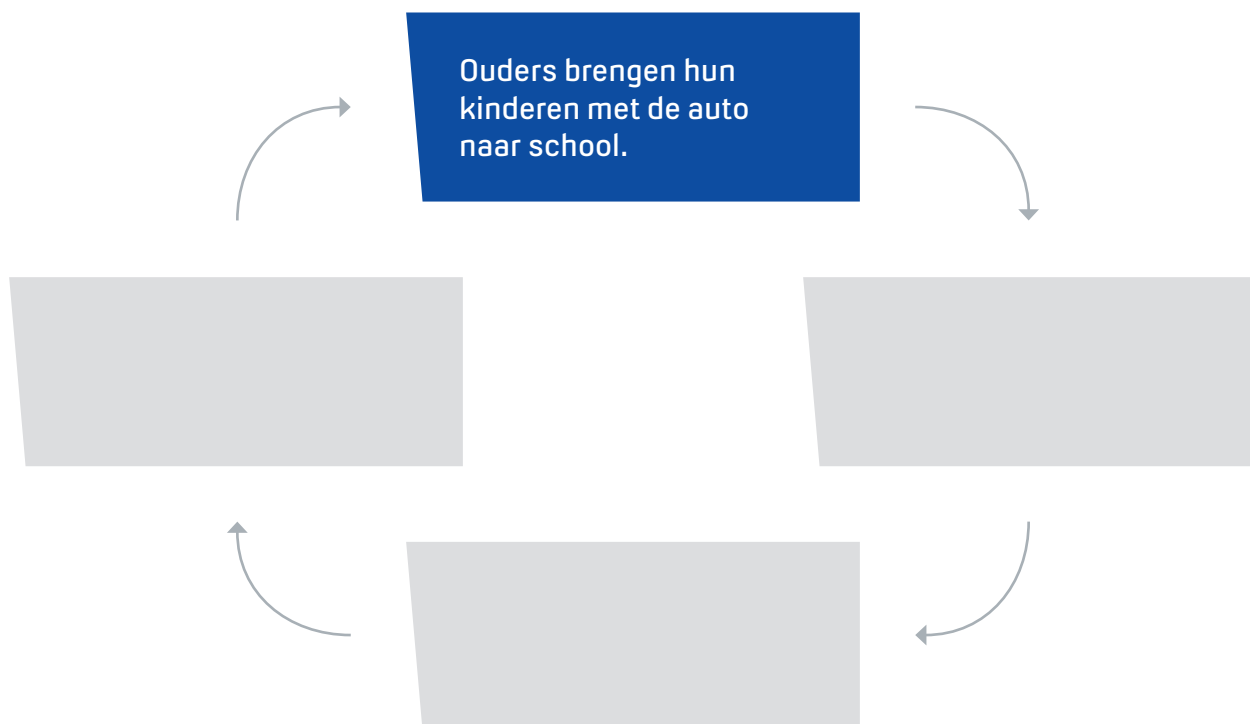

- 1.2. Maak een overzicht van hoe iedereen van de klas naar school komt en bespreek de grafiek.
- 1.3. Waarom kom jij op jouw manier naar school? Kijk in de lijst hieronder. Kies de twee belangrijkste redenen uit en schrijf ze elk op een apart strookje. Leg dan alle strookjes van de klas samen. Maak daarna de sleepoefening. Welke reden komt het vaakst voor in de klas? Sleep die bovenaan. Welke komt het tweede vaakst voor? Die komt op plaats twee. Ga zo door.
- Ik wil zelfstandig zijn.
  - De weg naar school is veilig.
  - Ik heb tijd genoeg.
  - Ik moet me haasten.
  - Mijn ouders kunnen me niet brengen.
  - Ik woon vlak bij een halte of station.
  - Ik woon dicht bij de school.
  - De weg naar school is gevaarlijk.
  - Ik ben liever lui dan moe.
  - Ik heb geen ander vervoermiddel.
  - Het is goedkoper.
  - Het is op de weg naar het werk van mijn ouder(s).
  - Ik woon te ver van de school.
  - Ik beweeg graag.
  - Ik oefen om binnenkort zelfstandig naar het middelbaar te gaan.
  - Ik wil samen met mijn vrienden naar school gaan.
  - Ik vind mijn manier beter voor het milieu.

2. Kan het beter?

- 2.1. Bekijk even dit schema. Sleep de woordkaarten op de juiste plaats.
Welke vorm heeft het schema? Waarom?

- 2.2. Heel wat leerlingen wonen niet zo heel ver van hun school.
Wist je dat één kilometer stappen slechts een kwartiertje duurt? En dat je op een kwartiertje zelfs drie kilometer kunt fietsen?
Kijk nog eens terug naar het overzicht van hoe iedereen van de klas naar school komt. Als je alleen daarmee rekening houdt, hoeveel leerlingen zouden in principe dan te voet of met de fiets kunnen komen?

.....
Hoe zou je kunnen vermijden dat alle leerlingen die op een afstand van 3 km wonen door hun ouders gebracht worden?
.....

- 2.3. Ben jij tevreden met de manier waarop je naar school gaat?
Wat vind jij belangrijk aan de manier waarop je naar school komt? En is het voordeel alleen voor jezelf of is het positief voor iedereen?

- Ik wil het niet te druk maken aan de schoolpoort. ....
- Ik wil dat het milieuvriendelijk is. ....
- Ik wil dat het gezond is. ....
- Ik wil dat het gezellig is. ....
- Ik wil zelfstandig kunnen zijn. ....

- 2.4. Denk na!

Wat als jouw ouders je met de auto brengen, omdat ze niet graag willen dat je alleen naar school gaat, terwijl de ouders van je vriend, die twee straten verder weg van de school woont, altijd meefietsen tot aan de school?

.....
.....
Wat als het eerste stuk van je route druk en onveilig is, maar het laatste stuk wel veilig?

.....
Wat als je wel met de bus wilt komen, maar de halte anderhalve kilometer van je huis is?

- 2.5. Neem de proef op de som!

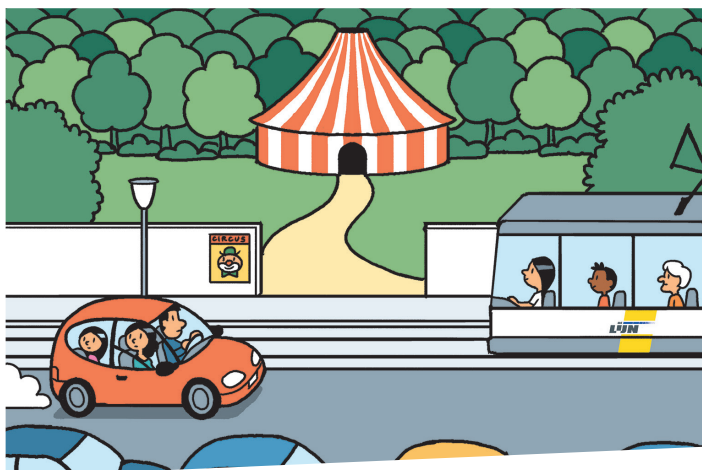
Gebruik het vervoerdagboek en noteer gedurende een week elke dag welke vervoermiddelen je gebruikt hebt. Evalueer jezelf. Kan het beter? Perfect, dan kan je actie ondernemen en er iets aan proberen te doen!

HOOFDSTUK 2

De Lijn mag er zijn!

1. Gemakkelijk met De Lijn!

Achterhaal de voordelen van de bus en de tram.

Nuria wil met haar ouders naar het park, want dit weekend heeft daar een circus zijn tent opgezet. Er is natuurlijk veel volk en alle parkeerplaatsen in de buurt zijn bezet. Ze moet wel twintig minuten stappen voor ze van de auto aan het park is. En dat terwijl er aan de ingang van het park een tramhalte is!

.....

.....

Jonas gaat naar de gitaarles. De muziekschool is niet heel ver, dus hij zou het met de fiets kunnen doen, maar hij moet een lang stuk op een auto-weg zonder fietspad en dat vinden zijn ouders te gevaarlijk. Gelukkig rijdt er op die autoweg wel een bus, met veilige haltes.

.....

.....

Het is 30 juni. De leerlingen van het zesde leerjaar gaan voor de laatste keer samen zwemmen. Omdat ze met zo veel zijn, worden ze meestal verdeeld over verschillende auto's. Maar het is de allerlaatste keer en het zou jammer zijn als ze niet als één groep konden gaan ...

.....

Victor wil naar het skatepark. Maar daar hangen ook oudere kinderen rond en hij vindt het niet cool als zijn ouders hem daar moeten afzetten. Toch is het skatepark te ver met de fiets.

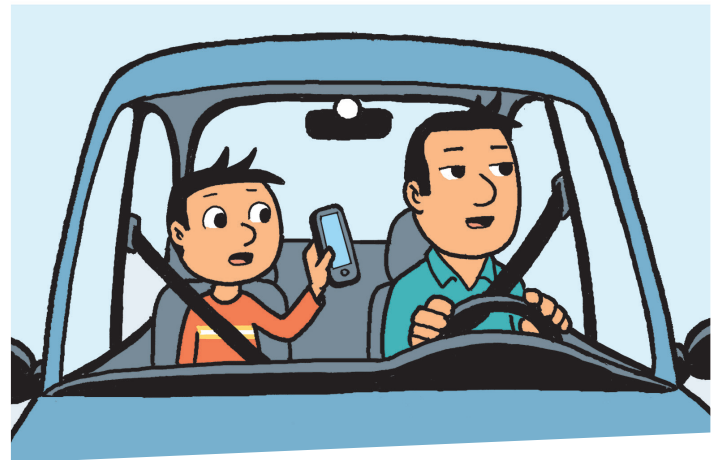
.....

.....

De oudere broer van Gianni rijdt al met de auto en haalt Gianni en enkele vrienden op als ze terug zijn van sneeuwklassen. Op de terugweg vertelt Gianni honderduit. Hij heeft ook foto's genomen en wil die dolgraag laten zien. Maar zijn broer kan niet kijken, want hij moet op de weg letten. Gianni zal moeten wachten tot ze thuis zijn.

.....

.....

Jia-Li zou normaal met de fiets naar het verjaardagsfeestje van Elsa gaan. Maar op het moment dat ze wil vertrekken regent het pijpenstelen! Haar moeder zou haar wel willen brengen, maar dat kan niet, want haar vader is met de auto weg. Haar moeder zoekt de uren van de bus op en over tien minuten kan Jia-Li er een nemen.

.....

Weetje: Wat maakt 'onze' kusttram zo speciaal?

2. En niet alleen dat ...

Los deze vraagstukken op. Ze verraden nog drie voordelen van De Lijn!

1. Een bus van De Lijn is 12 meter lang en kan 95 mensen vervoeren. Een auto is gemiddeld 5 meter lang. Hoe lang zou de rij auto's zijn als alle passagiers van een volle bus apart in een auto zouden zitten?

Berekening: .....

Resultaat: .....

2. Een kusttram van De Lijn is 30 meter lang en kan 269 mensen vervoeren. Een auto is gemiddeld 5 meter lang. Hoe lang zou de rij auto's zijn als alle passagiers van een volle kusttram apart in een auto zouden zitten?

Berekening: .....

Resultaat: .....

Voordeel milieu: .....

Voordeel verkeer: .....

3. Het jongerenabonnement Buzzy Pazz bestaat in twee prijscategorieën: van 6 tot 11 jaar en van 12 tot 24 jaar. Dat vanaf 12 jaar, kost slechts 215 euro* voor een jaar. Verdeeld over alle dagen van het jaar is dat 59 cent per dag. Verdeeld over alleen de dagen dat je naar school moet is dat ongeveer 1,08 euro per schooldag. Een 10-rittenkaart kost 17 euro*. Je reist iedere dag met de bus van huis naar school en terug. Iedere rit kost je 1,70 euro.

Vraag: Na hoeveel schooldagen is een Buzzy Pazz interessanter dan een 10-rittenkaart?

Berekening:

Stap 1: Per dag zou je twee ritten op de 10-rittenkaart betalen. Hoeveel kost dat?

Stap 2: Na hoeveel dagen heb je meer dan de prijs van een Buzzy Pazz betaald?

Antwoord: .....

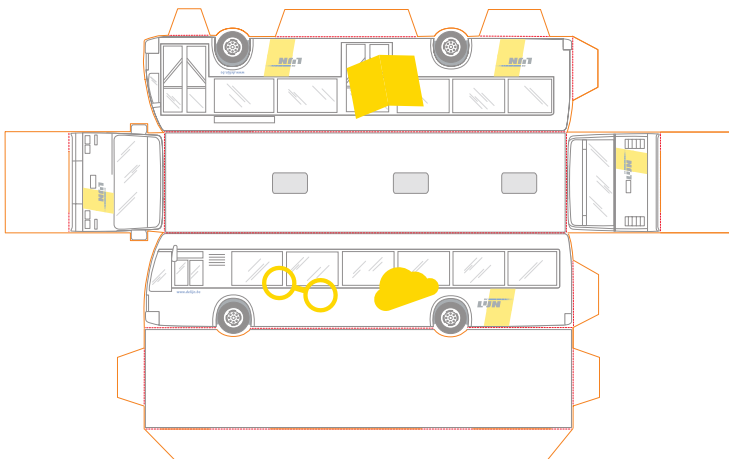

Weetje: Wist je dat naast abonnementen nu ook onze andere vervoerbewijzen op een elektronische kaart staan?

Pimp nu je eigen bus en laat je inspireren door de voordelen:

1. Schrijf de voordelen op die jij belangrijk vindt.
  2. Schrijf bij elk voordeel een paar concrete voorwerpen waaraan je spontaan moet denken.
  3. Vereenvoudig de voorwerpen tot vormen en kleuren.
  4. Maak met potlood een compositie van die voorwerpen op de bus en kleur alles in. Zo heb je een abstract kunstwerk gemaakt dat betekenis heeft!
- Bijvoorbeeld: op de bus kan je lezen: boek, bril, gedachtewolkje ...*

De Lijn in de buurt.

Zoek op de website van De Lijn welke lijn(en) er in de buurt van de school passeren. Schrijf de nummers van de lijnen en de haltes op. Teken op de kaart van de schoolbuurt stippen op de plaats van de haltes. Kies voor elke lijn een andere kleur. Bespreek de route tussen de school en de dichtstbijzijnde halte(s). Waar zijn de gevaarlijkste punten? Waar moet je extra opletten?

Weetje: Hoe worden de namen van bus- en tramhaltes doorgaans gekozen?

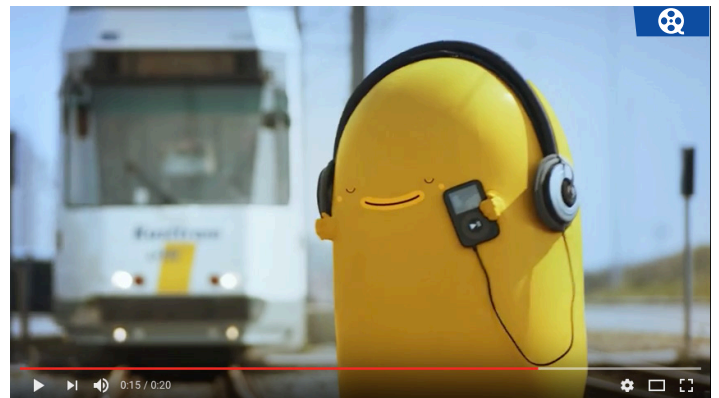
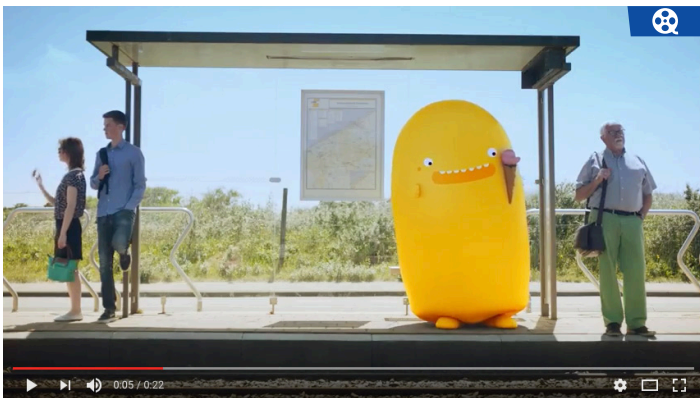
4. Ik ga op stap en ik stap op de bus.

De bus nemen, hoe doe je dat precies?

Het lijkt misschien vanzelfsprekend, maar de bus nemen is een opeenvolging van heel wat stappen. Kan jij de 15 stappen in de juiste volgorde zetten?

5. O-oh! Het gaat fout op deze rit!

Kan jij zoveel mogelijk foute situaties herkennen en aanduiden in dit spel?

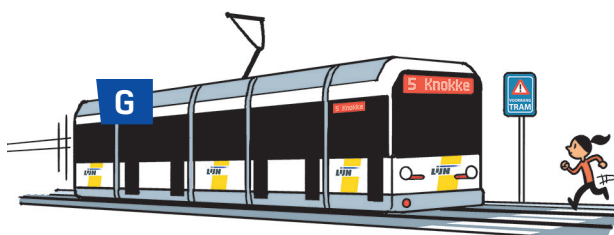
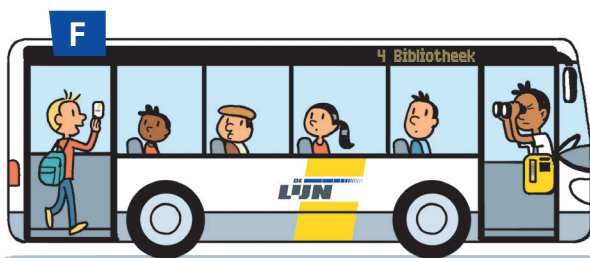
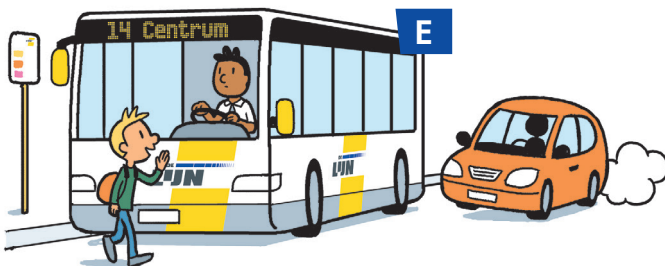
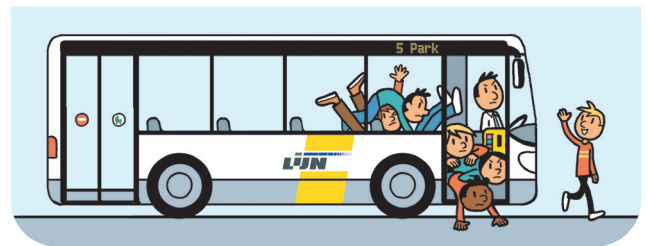
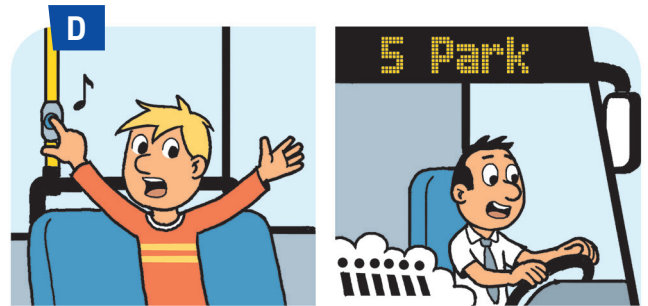
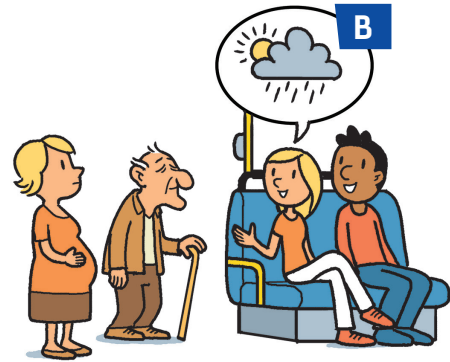
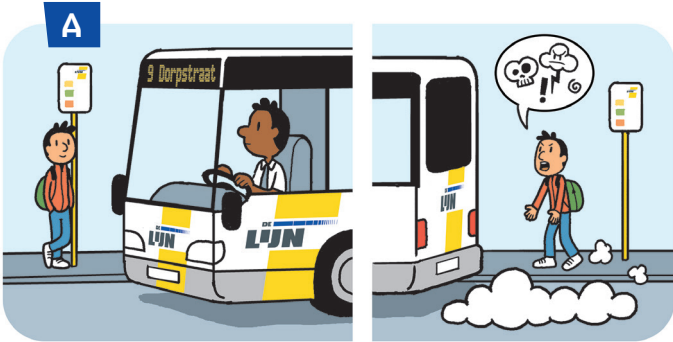

Ook bij de reizigers op pagina 22 gaat het flink mis. Heb jij een tip om hun te vertellen hoe ze het beter kunnen aanpakken? Giet jouw tip in een leuk rijmpje.

Een voorbeeld:

En nu jij!

Weetje: Wie heeft er altijd voorrang?

HOOFDSTUK 3

Oefening baart kunst!

1. Voorbereiding is alles!

Voordat je de bus of tram neemt, moet je alles weten: de exacte tijdstippen, de plaats van de vertrekhalte, het nummer van de lijn, de reistijd, de eventuele overstappen en de afstand van de halte tot aan je bestemming. En dat alles ook nog eens voor de terugreis.

Je kan veel informatie terugvinden op de borden aan de haltes. Wat vind je waar?

Weetje: Er is ook een app van De Lijn. Wat zou je daar allemaal mee kunnen doen?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....

Kijk eens naar deze dienstregeling:

Leuven	Station Perron 10	10:33	12:33	13:03	14:33	16:33	17:03	18:33
Leuven	J.Stasstraat	10:35	12:35	13:05	14:35	16:35	17:05	18:35
Leuven	Rector De Somerplein zone B	10:37	12:37	13:07	14:37	16:37	17:07	18:37
Leuven	Dirk Boutslaan	10:37	12:37	13:07	14:37	16:37	17:07	18:37
Leuven	De Bruul	10:38	12:38	13:08	14:38	16:38	17:08	18:38
Leuven	Delvauxwijk	10:39	12:39	13:09	14:39	16:39	17:09	18:39
Leuven	Mechelsepoort	10:40	12:40	13:10	14:40	16:40	17:10	18:40
Leuven	Kareelveld	10:40	12:40	13:10	14:40	16:40	17:10	18:40
Herent	Rijweg	10:43	12:43	13:13	14:43	16:43	17:13	18:43
Herent	Sergeystraat	10:44	12:44	13:14	14:44	16:44	17:14	18:44
Herent	Station	10:45	12:45	13:15	14:45	16:45	17:15	18:45
Herent	Kouterstraat	10:46	12:46	13:16	14:46	16:46	17:16	18:46
Herent	Molenweg	10:47	12:47	13:17	14:47	16:47	17:17	18:47
Herent	Den Bremt	10:48	12:48	13:18	14:48	16:48	17:18	18:48
Herent	Dorp	10:49	12:49	13:19	14:49	16:49	17:19	18:49
Herent	Keiberg	10:50	12:50	13:20	14:50	16:50	17:20	18:50
Herent	Tildonsesteenweg	10:51	12:51	13:21	14:51	16:51	17:21	18:51
Herent	Hogebeekstraat	10:52	12:52	13:22	14:52	16:52	17:22	18:52
Herent	Den Elst	10:53	12:53	13:23	14:53	16:53	17:23	18:53
Herent	Doren	10:53	12:53	13:23	14:53	16:53	17:23	18:53
Tildonk	Grens	10:54	12:54	13:24	14:54	16:54	17:24	18:54
Tildonk	Terbankstraat	10:56	12:56	13:26	14:56	16:56	17:26	18:56
Tildonk	Mortelstraat	10:56	12:56	13:26	14:56	16:56	17:26	18:56
Tildonk	Woeringstraat	10:57	12:57	13:27	14:57	16:57	17:27	18:57
Tildonk	Sint-Angela	10:58	12:58	13:28	14:58	16:58	17:28	18:58
Tildonk	Brug	10:59	12:59	13:29	14:59	16:59	17:29	18:59
Wespelaar	Herkenrode	11:01	13:01	13:31	15:01	17:01	17:31	19:01
Wespelaar	Weg nr. Wakkerzeel	11:02	13:02	13:32	15:02	17:02	17:32	19:02
Wespelaar	Station	11:02	13:02	13:32	15:02	17:02	17:32	19:02

Je woont op de Rijweg in Herent. Je moet om 13 u. in Den Elst zijn.

Waar neem je de bus? ..... Hoe laat is dat? .....

Het is 16.15 u. Je staat in het station van Leuven. Je hebt rond 16.45 u. afgesproken in het centrum van Herent.

Welke bus neem je? ..... Hoe laat kom je aan? .....

Kan jij zelf nog een andere oefening bedenken voor je buur? Maak daarna elkaars oefening.

De handigste manier om je reisweg te plannen is via de routeplanner op delijn.be.

Kies een oefening en test jouw vaardigheden.

Antwerpen

West-Vlaanderen

Limburg

Vlaams-Brabant

Oost-Vlaanderen

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

2. Vervoerbewijzen, alsjeblieft!

Er zijn verschillende soorten vervoerbewijzen:

1. Vervoerbewijzen die geldig zijn voor één rit.
2. Vervoerbewijzen die geldig zijn voor een blok van meerdere ritten.
3. Vervoerbewijzen om onbeperkt te reizen binnen een bepaalde periode.

Bekijk deze vervoerbewijzen. Zijn ze van soort 1, 2 of 3? Schrijf het juiste cijfer in elk cirkeltje.

Ticket: je koopt één kaartje om naar je bestemming te reizen. Binnen het uur na je vertrek mag je onbeperkt overstappen.

10-rittenkaart: je koopt één kaartje, waarmee je 10 keer een bus- of tramreis kan maken.

Buzzy Pazz: je koopt een abonnement, waarmee je een jaar lang onbeperkt gebruik kan maken van het vervoer van De Lijn. De Buzzy Pazz staat op een elektronische chipkaart, de MOBIB-kaart.

 Ontdek hier hoe je je MOBIB-kaart correct gebruikt.

Groepsticket: je koopt één kaartje om met minstens vijf personen samen naar de bestemming te reizen.

Dagticket: je koopt een kaart waarmee je de hele dag onbeperkt gebruik kan maken van het vervoer van De Lijn.

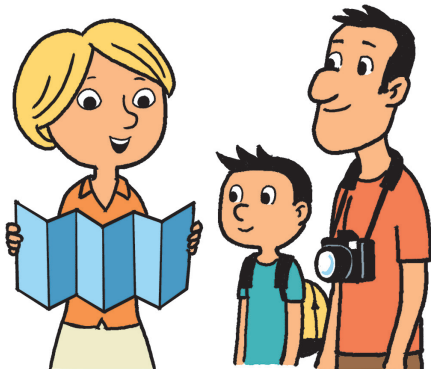

Ticket via sms: je stuurt een sms naar een bepaald nummer als je bus of tram ziet naderen. De betaling wordt geregeld via je gsm-factuur (+ 0,15 euro operatorkost).

Weetje: Wist je dat je de vervoerbewijzen ook online via de website van De Lijn of de app van De Lijn kan kopen?

Wat is voor deze mensen het voordeligst? Sleep het juiste vervoerbewijs naar de juiste prent.

Wij zijn een dagje op bezoek in Brugge. We willen graag zo veel mogelijk van de stad zien en van 's ochtends tot 's avonds de bus nemen naar leuke plekken.

Mijn school ligt op 7 km afstand en ik ga dus heel vaak met de bus naar school.

Ik ga altijd met m'n skateboard naar school. Maar elke woensdag neem ik meteen na school de bus om de middag bij mijn grootouders door te brengen.

Vandaag gaan we met z'n zessen naar de informatiebeurs over de verschillende richtingen in het secundair.

Ik ga meestal met de fiets naar school. Maar nu heb ik een lekke band, dus voor één keer neem ik de bus.

Weetje: Waar kan je de vervoerbewijzen van De Lijn kopen?

3. Een gezellige rit, of niet?

Je staat op tijd aan de halte, je hebt een geldig vervoerbewijs en daar komt de bus! Je wilt natuurlijk dat je verplaatsing zo aangenaam mogelijk is. Maar ... op een bus of tram ben je niet alleen, en de andere passagiers hebben net dezelfde wens als jij: een aangename rit. Bekijk de gedragsregels op pagina 28. Verzin in groepjes van twee of drie een situatie waarin iemand zich niet aan een bepaalde regel houdt. Kan de rest van de klas raden over welke gedragsregel het gaat?

4. Zo moet het wel!

Vorm nu jouw gespeelde situatie om tot een positieve situatie, dus iemand die de regel wel goed volgt.

Daarna speel je de twee situaties na elkaar, waarbij een verteller de regel vertelt.

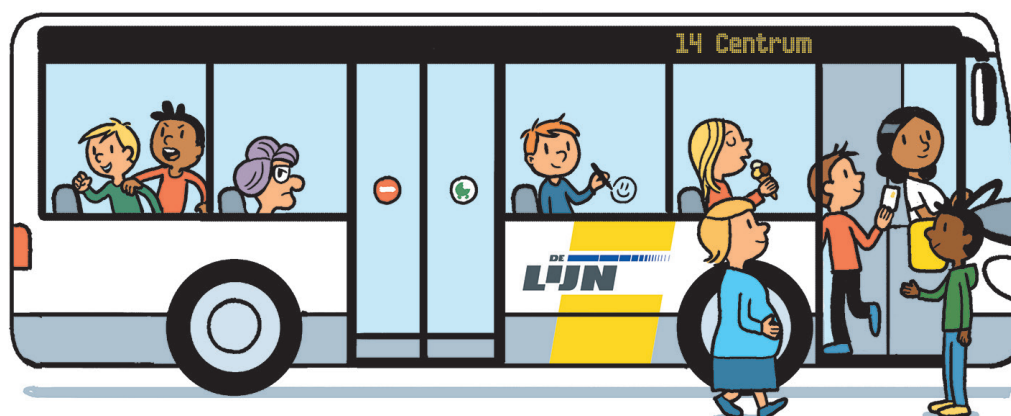
Bijvoorbeeld:

- De verteller: 'Stap rustig op de bus, zonder te duwen of te trekken.'
- De spelers acteren hoe iedereen netjes de bus opstapt en rekening houdt met elkaar.
- De verteller: 'Want anders ...'
- De spelers acteren hoe één van de reizigers duwt en trekt om de beste plaats te bemachtigen, waarbij er iemand valt en zich bezeert.

5. Oké of niet?

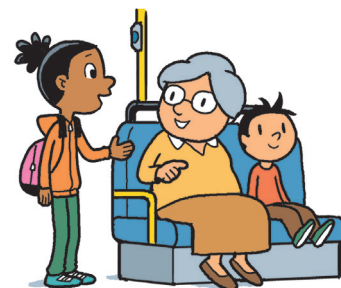
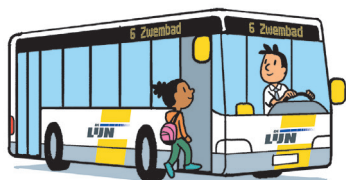
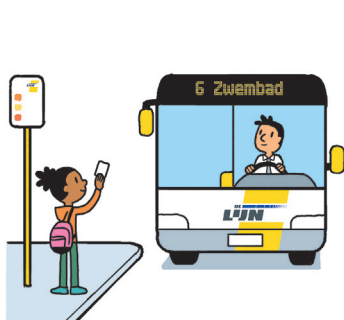
Wat vind je van de volgende gedragingen? Schrijf de letters op van de gedragingen die niet oké zijn. Vergelijk daarna met je buur en bespreek.

A. De chauffeur voorbijlopen, zonder je abonnement te scannen. B. Tegen de chauffeur roepen dat hij te laat is. C. Een boodschap op de rug van de stoel voor je schrijven. D. Drummen, trekken en duwen om op de bus de beste plaats te hebben. E. Vriendelijk 'goeiedag' zeggen tegen de chauffeur.	F. Tegen de deur duwen opdat die sneller zou opengaan. G. Een zwangere vrouw eerst laten opstappen. H. Oogcontact met de chauffeur en een knikje met je hoofd als je je vervoerbewijs toont. I. Met smaak je ijsje opeten op bus of tram. J. Een andere reiziger voorsteken.

Zo doen we het goed!

12 coole gedragsregels voor op bus en tram

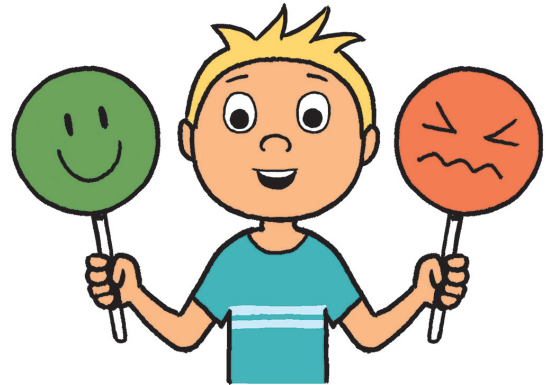

HOOFDSTUK 4

En nu ... voor echt!

Je hebt intussen heel wat bijgeleerd over het openbaar vervoer. Nu wordt het stilaan tijd om zelf aan de slag te gaan! Eens kijken of je alle informatie uit de vorige hoofdstukken goed onthouden hebt! Doe eerst de waar-of-niet-waartest. Kies daarna een bestemming uit, zoek alle informatie op en ga echt op stap!

1. Denk logisch na.

Doe deze snelle waar-of-niet-waartest.

Sleep het cirkeltje over het juiste antwoord.

1.	De bus en de tram moeten aan elke halte stoppen, ook al staat er niemand te wachten.		
2.	Als je vier keer per week de bus neemt, is een Buzzy Pazz voordeliger dan een 10-rittenkaart.		
3.	Op een kwartiertje kan je 1000 meter stappen.		
4.	Je moet minstens 14 jaar zijn om zonder begeleiding bus of tram te mogen nemen.		
5.	Met de auto kan je altijd vlak voor de deur van je bestemming parkeren.		
6.	Op bus en tram mag je met een koptelefoon naar muziek luisteren.		
7.	Je mag zonder vervoerbewijs op de bus of de tram stappen. Alleen als ze je controleren moet je betalen.		
8.	De noodknop in de bus of tram dient voor als je je halte per ongeluk voorbij bent gereden en je alsnog wilt uitstappen.		
9.	Met de Buzzy Pazz mag je ook in het weekend onbeperkt gebruikmaken van het vervoer van De Lijn.		
10.	Allemaal samen de bus of de tram nemen is beter voor het milieu dan elk apart met de auto te gaan.		

2. Nu is het aan jou!

Wat moet je allemaal beslissen voor je kunt beginnen te plannen?

.....

.....

.....

Welke informatie heb je dan nodig om alles goed te kunnen plannen?

.....

.....

.....

.....

Wat heb je dan nog nodig om in orde te zijn als je op de bus of tram stapt?

.....

Bereid nu zelf een leuke uitstap voor. Ga aan de slag met het werkblad 'Yes, op uitstap!'.

HOOFDSTUK 5

Alles onder de knie?

1. En? Hoe was het?

Ben je op uitstap geweest? Vul de vragenlijst in.

Bekijk hieronder nog eens de voordelen van het openbaar vervoer van De Lijn. Zijn er voordelen die jij duidelijk hebt ervaren? Vertel erover!

- Reizen met De Lijn is goedkoop.
- Op de bus of tram ben je niet zo kwetsbaar als op de fiets of als voetganger.
- Als veel mensen de bus of de tram nemen, is er minder vervuiling door uitlaatgassen.
- Soms brengt de bus of tram je dichterbij je bestemming dan dat je er met de auto zou geraken.
- Met de bus of tram kan je verre afstanden afleggen, zonder dat je ouders je moeten brengen.
- Als veel mensen de bus of de tram nemen, is het minder druk in het verkeer, zijn er minder files.
- Op de bus of tram ben je beschermd tegen weer en wind.
- Met de bus of tram kan je je in groep verplaatsen.
- Op de bus of tram hoef je niet op de weg te letten en kan je andere dingen doen.

Kijk nog eens terug naar de klasgrafiek. Zijn er dingen veranderd? Zou je sommige dingen kunnen of willen veranderen?

2. FAQ

Heb je vragen? Ben je ergens onzeker over? Had je moeilijkheden tijdens de uitstap?

Kijk even hieronder.

Ik wist niet goed hoe ik me moest gedragen op de bus of de tram.

Ik wist niet goed wat de chauffeur van me verwachtte.

Ik vond het moeilijk om de juiste uren te weten.

Ik wist niet goed welk vervoerbewijs ik nodig had.

Ik kon mijn ouders moeilijk overtuigen over de voordelen van het openbaar vervoer.

3. Word ambassadeur!

Maak een leuke reclameboodschap om het openbaar vervoer van De Lijn te promoten.

Stap 1

Kies één idee.

Als je een goede reclameboodschap wilt maken, kan je maar beter je boodschap beperken tot één goed uitgewerkt idee met een duidelijk beeld en een duidelijke slogan. Als je meerdere ideeën in één reclameboodschap wilt steken, zal de kijker zich na afloop misschien afvragen waar het nu eigenlijk over ging.

Kijk nog eens terug naar de voordelen van het openbaar vervoer op pagina 17 tot en met 20.

Welk voordeel wil jij graag in de kijker zetten?

Je kan ook nog eens terugkijken op pagina 15 naar de redenen waarom iemand een bepaald vervoermiddel gebruikt. Als je weet waarom iemand liever de auto neemt, kan je hem of haar beter overtuigen om van dat idee af te stappen. Als iemand bijvoorbeeld met de auto komt omdat het druk en gevaarlijk is aan de schoolpoort, kan je uitleggen dat hoe meer mensen het openbaar vervoer nemen, hoe minder auto's er aan de schoolpoort zullen staan.

Stap 2

Kies een passend beeld.

Zoek een manier om je idee visueel te maken. Met andere woorden: welke beelden ga jij gebruiken om je boodschap over te brengen? De concrete uitwerking (poster, folder, filmpje ...) beslis je later.

Stap 3

Verzin een krachtige slogan.

De eigenschappen van een goede slogan zijn:

- zo kort mogelijk
- leuke klanken in een leuk ritme
- duidelijk

Nog beter is het als het beeld en de slogan elkaar aanvullen. Denk eraan: een beeld spreekt ook, dus je hoeft niet letterlijk te vertellen wat er te zien is.

Stap 4

Werk de reclameboodschap uit.

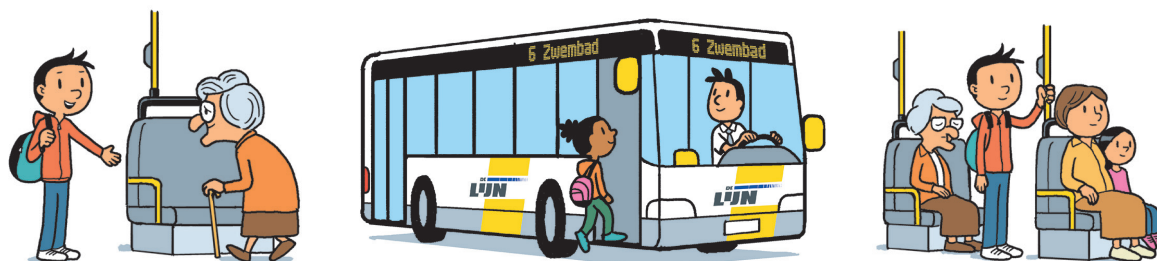
Nu kan je beslissen hoe je de reclameboodschap vorm gaat geven. Maak je een poster? Een filmpje? Een foldertje? Ga je tekenen of schilderen? Fotograferen? Acteren? Wil je er muziek op zetten? Welke?

Tip: je kan je gepimpte bus gebruiken in je uitwerking. Je zou er bijvoorbeeld een stop-motionfilmpje mee kunnen maken. Of je fotografeert het en plakt het in een collage.

DIPLOMA

OPENBAAR VERVOER

uitgereikt op ..... (datum)
aan ..... (naam)

Gefeliciteerd!

Jij bent helemaal klaar om het openbaar vervoer van De Lijn te gebruiken!

Goeie reis!

Met trots uitgereikt door ..... (naam) en De Lijn.

Vervoerdagboek

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

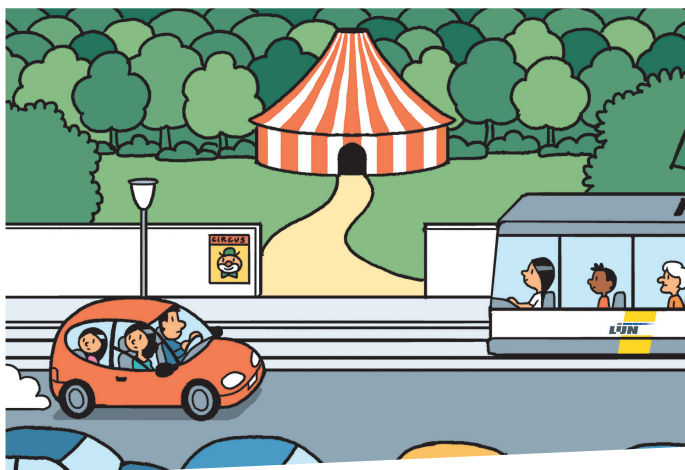
[illegible]

Gemakkelijk met De Lijn!

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Achterhaal de voordelen van de bus en de tram. Bekijk de prenten en lees de omschrijvingen. Schrijf de voordelen van het openbaar vervoer op de stippellijntjes.

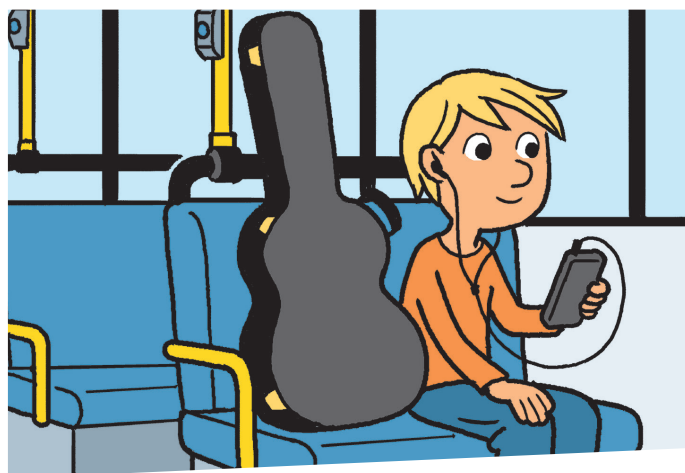

Nuria wil met haar ouders naar het park, want dit weekend heeft daar een circus zijn tent opgezet. Er is natuurlijk veel volk en alle parkeerplaatsen in de buurt zijn bezet. Ze moet wel twintig minuten stappen voor ze van de auto aan het park is. En dat terwijl er aan de ingang van het park een tramhalte is!

.....
.....

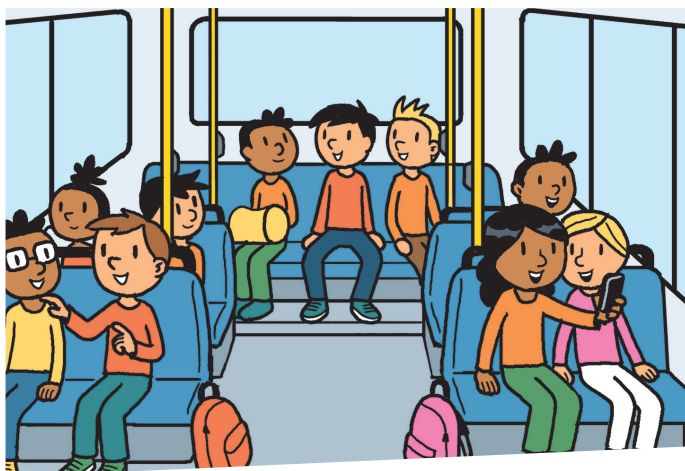
Jonas gaat naar de gitaarles. De muziekschool is niet heel ver, dus hij zou het met de fiets kunnen doen, maar hij moet een lang stuk op een autoweg zonder fietspad en dat vinden zijn ouders te gevaarlijk. Gelukkig rijdt er op die autoweg wel een bus, met veilige haltes.

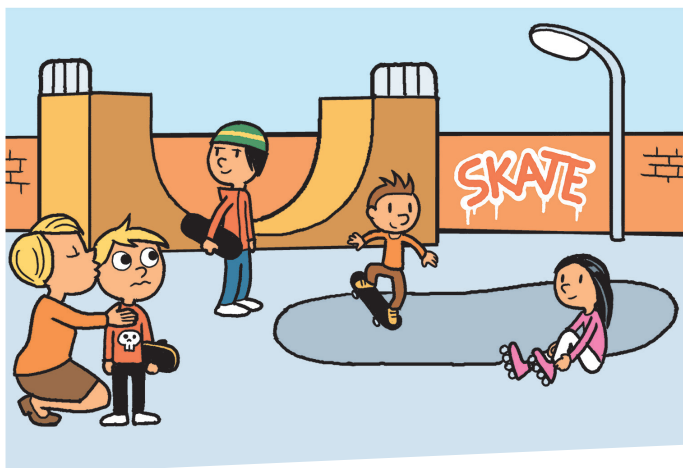
.....
.....

Het is 30 juni. De leerlingen van het zesde leerjaar gaan voor de laatste keer samen zwemmen. Omdat ze met zo veel zijn, worden ze meestal verdeeld over verschillende auto's. Maar het is de allerlaatste keer en het zou jammer zijn als ze niet als één groep konden gaan ...

.....
.....

Victor wil naar het skatepark. Maar daar hangen ook oudere kinderen rond en hij vindt het niet cool als zijn ouders hem daar moeten afzetten. Toch is het skatepark te ver met de fiets.

.....

.....

De oudere broer van Gianni rijdt al met de auto en haalt Gianni op als ze terug zijn van sneeuwklassen. Op de terugweg vertelt Gianni honderduit. Hij heeft ook foto's genomen en wil die dolgraag laten zien. Maar zijn broer kan niet kijken, want hij moet op de weg letten. Gianni zal moeten wachten tot ze thuis zijn.

.....

.....

Jia-Li zou normaal met de fiets naar het verjaardagsfeestje van Elsa gaan. Maar op het moment dat ze wil vertrekken regent het pijpenstelen! Haar moeder zou haar wel willen brengen, maar dat kan niet, want haar vader is met de auto weg. Haar moeder zoekt de uren van de bus op en over tien minuten kan Jia-Li er een nemen.

.....

.....

En niet alleen dat ...

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Los deze vraagstukken op. Ze verraden nog drie voordelen van De Lijn!

1. Een bus van De Lijn is 12 meter lang en kan 95 mensen vervoeren. Een auto is gemiddeld 5 meter lang. Hoe lang zou de rij auto's zijn als alle passagiers van een volle bus apart in een auto zouden zitten?

Berekening: ..... Resultaat: .....

2. Een kusttram van De Lijn is 30 meter lang en kan 269 mensen vervoeren. Een auto is gemiddeld 5 meter lang. Hoe lang zou de rij auto's zijn als alle passagiers van een volle kusttram apart in een auto zouden zitten?

Berekening: ..... Resultaat: .....

Voordeel milieu: .....

Voordeel verkeer: .....

.....

3. Het jongerenabonnement Buzzy Pazz bestaat in 2 prijscategorieën: van 6 tot 11 jaar en van 12 tot 24 jaar. Dat vanaf 12 jaar, kost slechts 215 euro* voor een jaar. Verdeeld over alle dagen van het jaar is dat 59 cent per dag. Verdeeld over alleen de dagen dat je naar school moet is dat ongeveer 1,08 euro per schooldag. Een 10-rittenkaart kost 17 euro* voor 10 ritten. Je reist iedere dag met de bus van huis naar school en terug. Iedere rit kost je met een Lijnkaart 1,70 euro.

Vraag: Na hoeveel schooldagen is een Buzzy Pazz interessanter dan een 10-rittenkaart?

Berekening:

Stap 1: Per dag zou je twee ritten op de 10-rittenkaart betalen. Hoeveel kost dat?

.....

Stap 2: Na hoeveel dagen heb je meer dan de prijs van een Buzzy Pazz betaald?

.....

Antwoord: .....

.....

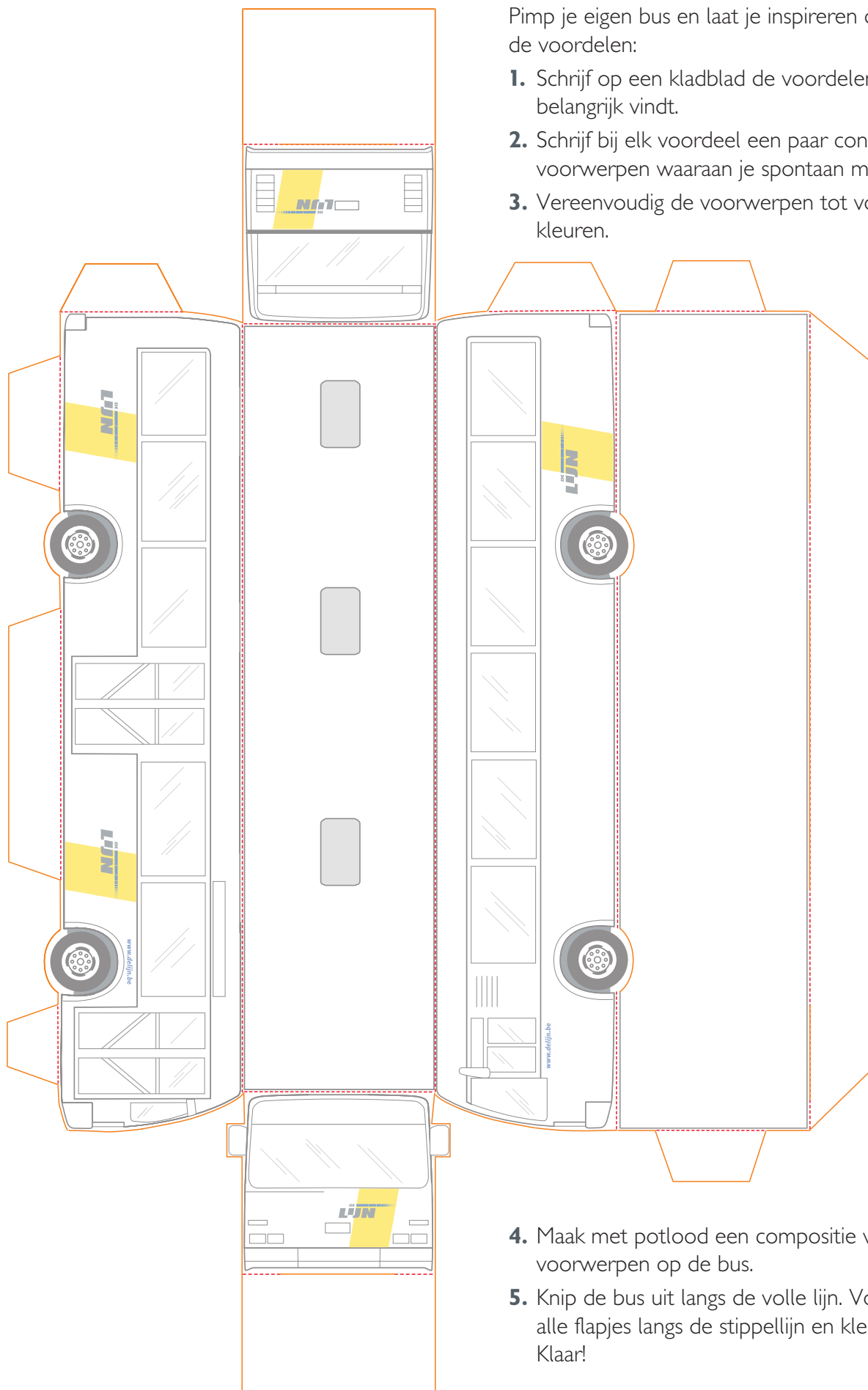
Voordeel prijs: .....

.....

*Tarief vanaf februari 2020. Kan worden gewijzigd.

Pimp je eigen bus en laat je inspireren door de voordelen:

- 1.** Schrijf op een kladblad de voordelen op die jij belangrijk vindt.
- 2.** Schrijf bij elk voordeel een paar concrete voorwerpen waaraan je spontaan moet denken.
- 3.** Vereenvoudig de voorwerpen tot vormen en kleuren.

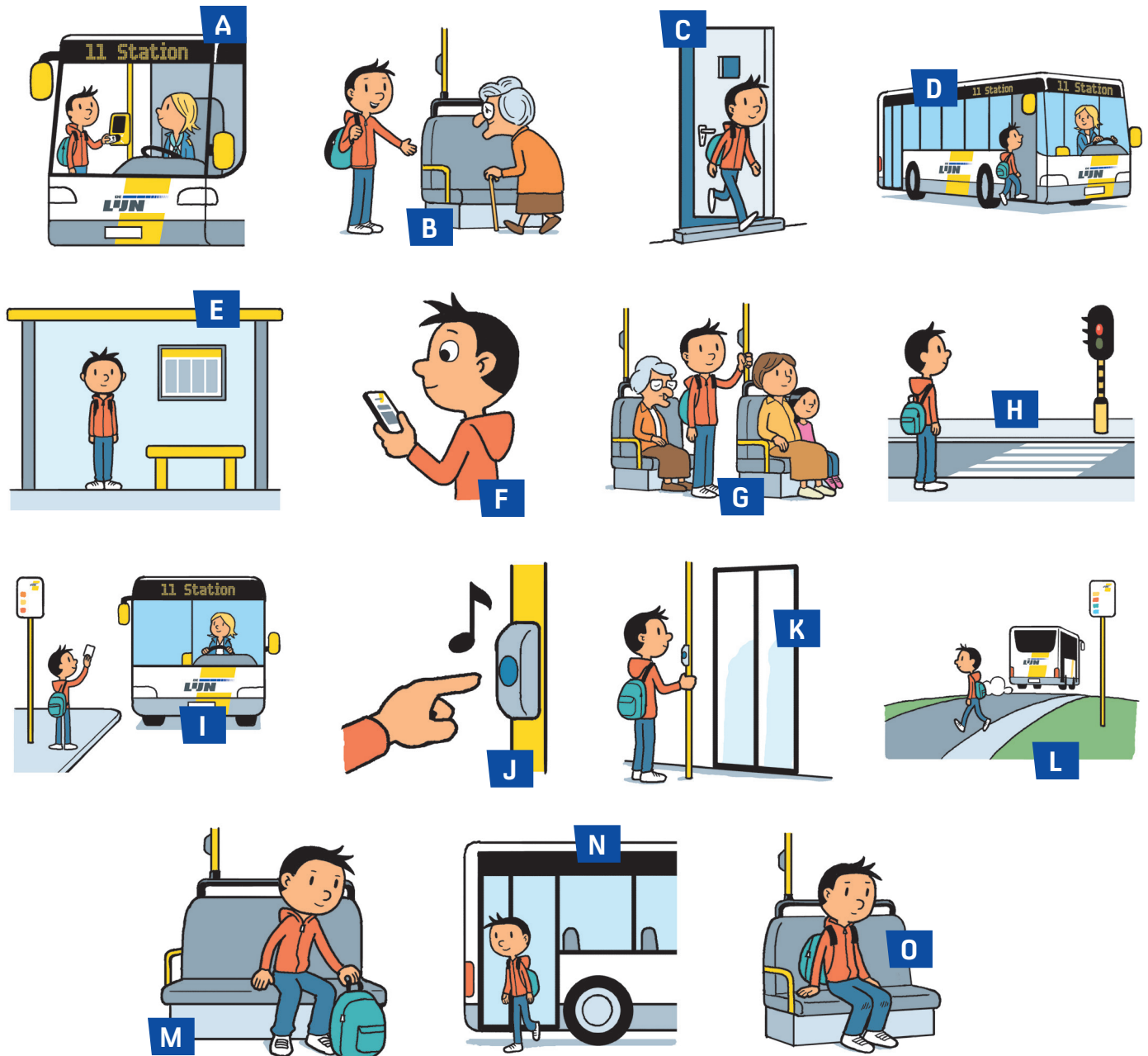
- 4.** Maak met potlood een compositie van die voorwerpen op de bus.
- 5.** Knip de bus uit langs de volle lijn. Vouw daarna alle flapjes langs de stippellijn en kleef ze vast. Klaar!

Ik ga op stap en ik stap op de bus: stappenplan

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

De bus nemen, hoe doe je dat precies? Het lijkt misschien vanzelfsprekend, maar de bus nemen is een opeenvolging van heel wat stappen. Kun jij de 15 stappen in de juiste volgorde zetten?

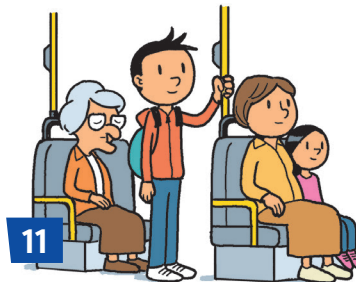
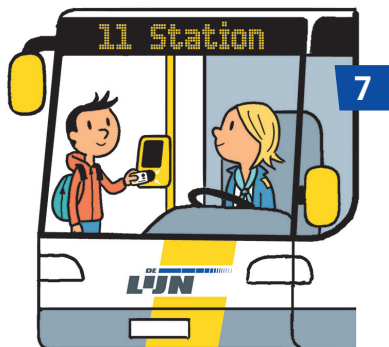
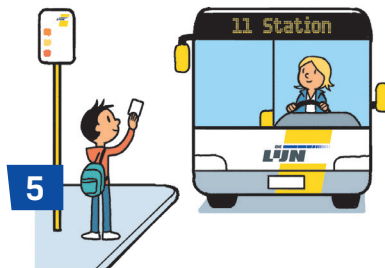
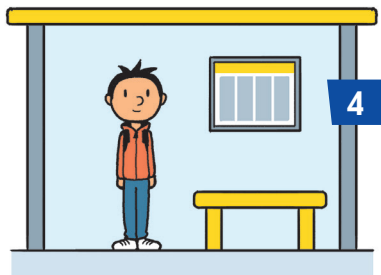
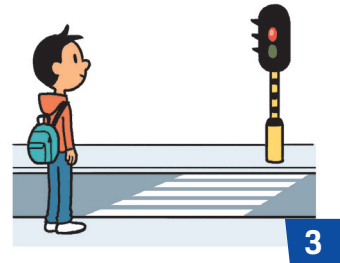

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Ik ga op stap en stap op de bus.

Op stap met De Lijn? Met dit stappenplan kom je in een wip op je bestemming!

Ik ga op stap en ik stap op de bus: oefening dienstregeling

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Kijk eens naar deze dienstregeling:

Leuven	○	Station Perron 10	10:33	12:33	13:03	14:33	16:33	17:03	18:33
Leuven	○	J.Stasstraat	10:35	12:35	13:05	14:35	16:35	17:05	18:35
Leuven	○	Rector De Somerplein zone B	10:37	12:37	13:07	14:37	16:37	17:07	18:37
Leuven	○	Dirk Boutslaan	10:37	12:37	13:07	14:37	16:37	17:07	18:37
Leuven	○	De Bruul	10:38	12:38	13:08	14:38	16:38	17:08	18:38
Leuven	○	Delvauxwijk	10:39	12:39	13:09	14:39	16:39	17:09	18:39
Leuven	○	Mechelsepoort	10:40	12:40	13:10	14:40	16:40	17:10	18:40
Leuven	○	Kareelveld	10:40	12:40	13:10	14:40	16:40	17:10	18:40
Herent	○	Rijweg	10:43	12:43	13:13	14:43	16:43	17:13	18:43
Herent	○	Sergeystraat	10:44	12:44	13:14	14:44	16:44	17:14	18:44
Herent	○	Station	10:45	12:45	13:15	14:45	16:45	17:15	18:45
Herent	○	Kouterstraat	10:46	12:46	13:16	14:46	16:46	17:16	18:46
Herent	○	Molenweg	10:47	12:47	13:17	14:47	16:47	17:17	18:47
Herent	○	Den Bremt	10:48	12:48	13:18	14:48	16:48	17:18	18:48
Herent	○	Dorp	10:49	12:49	13:19	14:49	16:49	17:19	18:49
Herent	○	Keiberg	10:50	12:50	13:20	14:50	16:50	17:20	18:50
Herent	○	Tildonksesteenweg	10:51	12:51	13:21	14:51	16:51	17:21	18:51
Herent	○	Hogebeekstraat	10:52	12:52	13:22	14:52	16:52	17:22	18:52
Herent	○	Den Elst	10:53	12:53	13:23	14:53	16:53	17:23	18:53
Herent	○	Doren	10:53	12:53	13:23	14:53	16:53	17:23	18:53
Tildonk	○	Grens	10:54	12:54	13:24	14:54	16:54	17:24	18:54
Tildonk	○	Terbankstraat	10:56	12:56	13:26	14:56	16:56	17:26	18:56
Tildonk	○	Mortelstraat	10:56	12:56	13:26	14:56	16:56	17:26	18:56
Tildonk	○	Woeringstraat	10:57	12:57	13:27	14:57	16:57	17:27	18:57
Tildonk	○	Sint-Angela	10:58	12:58	13:28	14:58	16:58	17:28	18:58
Tildonk	○	Brug	10:59	12:59	13:29	14:59	16:59	17:29	18:59
Wespelaar	○	Herkenrode	11:01	13:01	13:31	15:01	17:01	17:31	19:01
Wespelaar	○	Weg nr. Wakkerzeel	11:02	13:02	13:32	15:02	17:02	17:32	19:02
Wespelaar	○	Station	11:02	13:02	13:32	15:02	17:02	17:32	19:02

Je woont op de Rijweg in Herent. Je moet om 13 u. in Den Elst zijn.

Waar neem je de bus? ..... Hoe laat is dat? .....

Het is 16.15 u. Je staat in het station van Leuven. Je hebt rond 16.45 u. afgesproken in het centrum van Herent.

Welke bus neem je? ..... Hoe laat kom je aan? .....

Kan jij zelf nog een andere oefening bedenken voor je buur? Los daarna elkaars oefening op.

.....
.....

Op stap in Antwerpen

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Lees de opdracht twee keer. Zoek dan de extra informatie op internet en bereken de reisweg op delijn.be.

De leerlingen van de Vrije Basisschool De Bosuiltjes in Schiplaken (Boortmeerbeek) gaan naar het sportcentrum Domein Hofstade. De groep is in tweeën gesplitst: een kleine groep die veel sportmateriaal meebrengt en een grote groep zonder sportmateriaal. Zoek de reisweg voor de twee groepen: een snelle reisweg voor de grote groep, en een reisweg zonder al te veel wandelen voor de kleine groep. Beide groepen moeten er zijn voor 10.00 u.

Voor beide groepen:

Wat is het vertrekadres? .....

Wat is het aankomstadres? .....

Voor de grote groep:

Om hoe laat moeten ze vertrekken? ..... Hoe heet de halte? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? ..... Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Voor de kleine groep:

Om hoe laat moeten ze vertrekken? ..... Hoe heet de halte? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? ..... Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Op stap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Lees de opdracht twee keer. Zoek dan de extra informatie op internet en bereken de reisweg op delijn.be.

De leerlingen van de basisschool Prinsenhof in Grimbergen brengen een bezoek aan het Atomium. Ze kunnen pas vertrekken om 9.25 u., maar dan willen ze ook zo snel mogelijk gaan. Ze zouden graag voor 10.30 u. aankomen. Er zijn meerdere reiswegen mogelijk, maar ze nemen geen metro.

Wat is het vertrekadres? .....

Wat is het aankomstadres? .....

Zoek de snelste reisweg.

Om hoe laat moeten ze vertrekken? ..... Hoe heet de halte? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? ..... Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

.....

.....

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Zoek de reisweg met de minste overstappen.

Om hoe laat moeten ze vertrekken? ..... Hoe heet de halte? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? ..... Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

.....

Welke bus(sen) moeten ze nemen?

.....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Op stap in Limburg

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Lees de opdracht twee keer. Zoek dan de extra informatie op internet en bereken de reisweg op delijn.be.

De leerlingen van de basisschool Sint-Michiël in Genk en de leerlingen van de basisschool De Zonnewijzer in Zonhoven gaan samen op uitstap naar het domein Bokrijk. Ze hebben om 10.00 u. aan de ingang van het domein afgesproken. Zoek voor beide scholen de reisweg. Niemand neemt de trein.

Voor de leerlingen van Sint-Michiël:

Wat is het vertrekadres? ..... Om hoe laat moeten ze vertrekken? .....

Wat is het aankomstadres? ..... Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? .....

Hoe heet de halte? .....

Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Voor de leerlingen van De Zonnewijzer:

Wat is het vertrekadres? .....

Wat is het aankomstadres? .....

Om hoe laat moeten ze vertrekken? ..... Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? .....

Hoe heet de halte? .....

Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Op stap in Oost-Vlaanderen

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Lees de opdracht twee keer. Zoek dan de extra informatie op internet en bereken de reisweg op delijn.be.

De leerlingen van de Gemeentelijke Basisschool De Kouter in Wortegem-Petegem gaan naar een voorstelling kijken in het Cultuur Centrum De Mastbloem in Kruishoutem. Ze moeten daar ten laatste om 10.15 u. zijn. Zoek de reisweg met de minste overstappen.

Wat is het vertrekadres? .....

Wat is het aankomstadres? .....

Om hoe laat moeten ze vertrekken? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? .....

Hoe heet de halte? .....

Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Denk eraan dat de belbus steeds vooraf gereserveerd moet worden via de belbuscentrale. Als je met meer dan 16 personen bent, of de belbus is al volzet, dan moet je op zoek naar een alternatief. Stel dat de leerlingen in dit geval geen gebruik kunnen maken van de belbus, welke reisweg kunnen ze dan wel nemen? Kies de reisweg waarmee ze op tijd op hun bestemming zijn, zonder dat ze daar te lang moeten wachten.

Om hoe laat moeten ze vertrekken? .....

Hoe heet de halte? .....

Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Op stap in Vlaams-Brabant

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Lees de opdracht twee keer. Zoek dan de extra informatie op internet en bereken de reisweg op delijn.be.

De leerlingen van het 5e en 6e leerjaar van de basisschool De Kraal in de Van Bladelstraat in Herent gaan een dagje naar het provinciaal domein in Kessel-Lo. Ze kunnen vanaf 8.50u vertrekken en zouden graag voor 10.00 u. aankomen.

Wat is het vertrekadres? .....

Wat is het aankomstadres? .....

Zoek de snelste reisweg.

Om hoe laat moeten ze vertrekken? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? .....

Hoe heet de halte? .....

Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Op stap in West-Vlaanderen

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Lees de opdracht twee keer. Zoek dan de extra informatie op internet en bereken de reisweg op delijn.be.

De leerlingen van de GVB Oostnieuwkerke gaan oude bunkers van de eerste wereldoorlog bezichtigen in Staden. Ze kunnen vertrekken vanaf 9.00 u. Het adres van het kantoor met informatie is Ooststraat 4a, 8840 Staden. De leerkracht reserveerde de belbus voor deze uitstap, aangezien de verplaatsing niet met een gewone lijn kan. Zoek de snelste reisweg.

Om hoe laat moeten ze vertrekken? .....

Op hoeveel tijd stappen ze naar de halte? .....

Hoe heet de halte? .....

Om hoe laat moeten ze de bus nemen? .....

Hoeveel keer moeten ze overstappen? Indien ze moeten overstappen, aan welke halte(s) is dat dan?

Welke bus(sen) moeten ze nemen? .....

Hoe lang duurt/duren de busrit(ten)? .....

Aan welke halte moeten ze uitstappen? .....

Om hoe laat zullen ze op de bestemming toekomen? .....

Hoe lang duurt de volledige reistijd? .....

Vervoerbewijzen, alsjeblieft! Soorten vervoerbewijzen.

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Er zijn verschillende soorten vervoerbewijzen:

1. Vervoerbewijzen die geldig zijn voor één rit.
2. Vervoerbewijzen die geldig zijn voor een blok van meerdere ritten.
3. Vervoerbewijzen om onbeperkt te reizen binnen een bepaalde periode.

Bekijk deze vervoerbewijzen. Zijn ze van soort 1, 2 of 3? Schrijf het juiste cijfer in elk cirkeltje.

Ticket: je koopt één kaartje om naar je bestemming te reizen. Binnen het uur na je vertrek mag je onbeperkt overstappen.

10-rittenkaart: je koopt één kaartje, waarmee je 10 keer een bus- of tramreis kan maken.

Buzzy Pazz: je koopt een abonnement, waarmee je een jaar lang onbeperkt gebruik kan maken van het vervoer van De Lijn.

Groepsticket: je koopt één kaartje om met minstens vijf personen samen naar de bestemming te reizen.

Dagticket: je koopt een kaart waarmee je de hele dag onbeperkt gebruik kunt maken van het vervoer van De Lijn.

Ticket via sms: je stuurt een sms naar een bepaald nummer als je bus of tram ziet naderen. De betaling wordt geregeld via je gsm-factuur (+ 0,15 euro operator-kost).

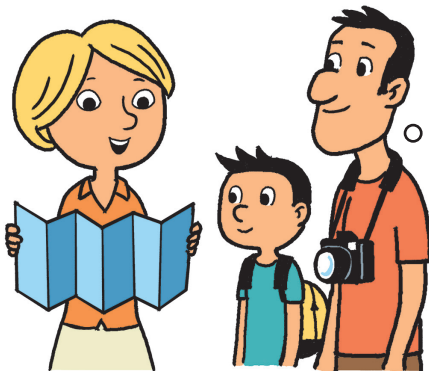
Vervoerbewijzen, alsjeblieft! De voordeligste formule.

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Wat is voor deze mensen het voordeligst? Verbind het juiste vervoerbewijs met de juiste prent.

Wij zijn een dagje op bezoek in Brugge.
We willen graag zo veel mogelijk van de stad
zien en van 's ochtends tot 's avonds de
bus nemen naar leuke plekken.

Ik ga meestal met de fiets naar school.
Maar nu heb ik een lekke band, dus voor
één keer neem ik de bus.

Ik ga altijd met m'n skateboard naar school.
Maar elke woensdag neem ik meteen na
school de bus om de middag bij mijn groot-
ouders door te brengen.

Vandaag gaan we met z'n zessen naar de
informatiebeurs over de verschillende
richtingen in het secundair.

Yes, op uitstap!

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

1. Neem de eerste beslissingen.
(waarheen, wanneer, hoe lang, met wie ...?)

- 2.** Zoek alle informatie op.

- ### A. Over de bestemming

(adres, openingsuren, rondleidingen, workshops, leeftijden, toegang ...)

.....

.....

.....

- ## B. Over het vervoer

(lijnnummer, op- en afstaphalte, dienstregeling, duur van de rit, aantal overstappen ...)

.....

.....

.....

- ### C. Over de vervoerbewijzen

Je krijgt van De Lijn vier sms-tickets cadeau (twee voor de heenreis en twee voor de terugreis). Heb je nog extra tickets nodig? Schrijf dan hier de nodige informatie op. (soort ticket, aantal tickets, wie haalt ze, waar ...?)

.....

- 4.** Maak het volledige dagprogramma en schrijf de concrete afspraken neer.

(waar spreek je af, om hoe laat, vertrek, aankomst, activiteit, (lunch)pauzes, vertrek ...)

[illegible]

Enquête: De uitstap is voorbij

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

1. Hoe vlot heb je de keuzes en beslissingen kunnen maken?

(waarheen, wanneer, hoe lang, met wie ...?)

.....

.....

.....

Vond je dit leuk om te doen? Waarom (niet)?

.....

.....

.....

2. Hoe vlot heb je de informatie over de bestemming kunnen opzoeken?

(adres, openingsuren, rondleidingen, workshops, leeftijden, toegang ...)

.....

.....

.....

Vond je dit leuk om te doen? Waarom (niet)?

.....

.....

.....

3. Hoe vlot heb je de informatie over het vervoer kunnen vinden?

(lijnnummer, dienstregeling, duur van de rit, aantal overstappen ...)

.....

.....

.....

Vond je dit leuk om te doen? Waarom (niet)?

.....

.....

.....

4. Heb je gebruik gemaakt van de gratis sms-tickets?

.....

.....

.....

5. Hoe vlot heb je de (andere) vervoerbewijzen kunnen regelen?

(soort ticket, aantal tickets, wie haalt ze, waar ...?)

.....

.....

.....

Vond je dit leuk om te doen? Waarom (niet)?

.....

.....

.....

6. Had je voldoende afspraken gemaakt met de anderen?

.....

.....

.....

7. Waren er momenten waarop je even niet goed meer wist wat je moest doen?

.....

.....

.....

Wat heb je toen gedaan?

.....

.....

.....

8. Vond je het een leuke uitstap?

.....

.....

.....

9. Vond je het leuk om zelf het vervoer te organiseren? Waarom (niet)?

.....

.....

.....

10. Wat vonden de anderen van de uitstap? Laat hen de tabel hieronder invullen

naam	wat vond u van de uitstap?
.....	.....
.....	.....
.....	.....

11. Zijn er dingen die je een volgende keer anders zou doen? Wat dan?

.....

.....

.....

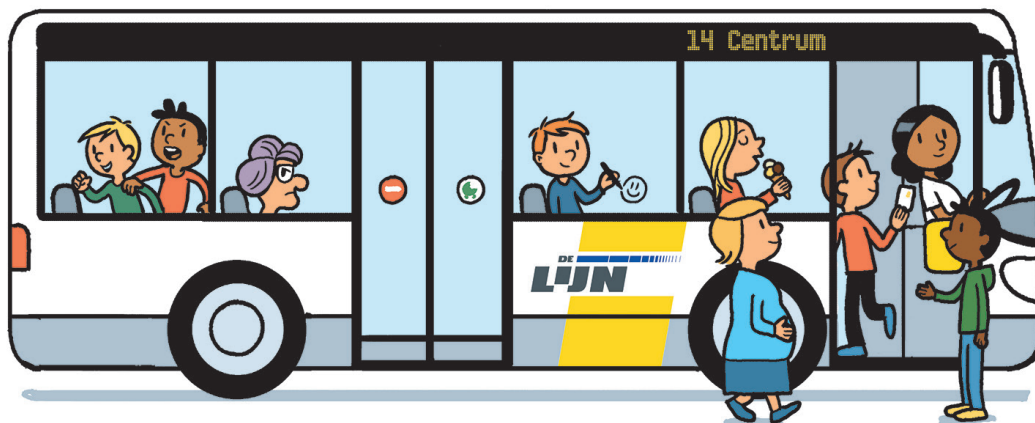
Oké of niet?

Naam: ..... Klas: .....

Datum: .....

Wat vind je van de volgende gedragingen? Schrijf de letters op van de gedragingen die niet oké zijn.

- A. De bestuurder voorbijlopen, zonder je abonnement te scannen.
- B. Tegen de bestuurder roepen dat hij te laat is.
- C. Een boodschap op de rug van de stoel voor je schrijven.
- D. Drummen, trekken en duwen om op de bus de beste plaats te hebben.
- E. Vriendelijk "goeiedag" zeggen tegen de bestuurder.
- F. Tegen de deur duwen opdat die sneller zou opengaan.
- G. Een zwangere vrouw eerst laten opstappen.
- H. Oogcontact met de bestuurder en een knikje met je hoofd als je je vervoerbewijs toont.
- I. Met smaak je ijsje opeten op bus of tram.
- J. Een andere reiziger voorsteken.

Deze gedragingen vind ik niet oké:

.....
.....

Bedenk ook waarom je die gedragingen niet oké vindt. Vergelijk jouw keuzes met die van je klasgenoten en bespreek.

Welke reden komt het vaakst voor in de klas? Sleep die bovenaan. Welke komt het tweede vaakst voor? Die komt op plaats twee. Ga zo door.

Ik oefen om binnenkort zelfstandig naar het middelbaar te gaan.

Ik wil samen met mijn vrienden naar school gaan.

Het is op de weg naar het werk van mijn ouder(s).

Mijn ouders kunnen me niet brengen.

Ik vind mijn manier beter voor het milieu.

Ik heb tijd genoeg.

Ik wil zelfstandig zijn.

De weg naar school is veilig.

Ik moet me haasten.

Ik woon dicht bij de school.

Ik heb geen ander vervoermiddel.

Ik woon vlak bij een halte of station.

Ik ben liever lui dan moe.

Het is goedkoper.

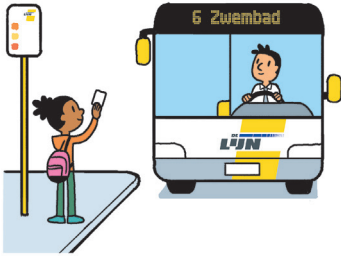
Ik woon te ver van de school.

Ik beweeg graag.

De weg naar school is gevaarlijk.

Zo doen we het goed!

12 coole gedragsregels voor op bus en tram

Doe op tijd teken als je wilt dat de bus of de tram stopt.

Zet je boekentas op de grond.

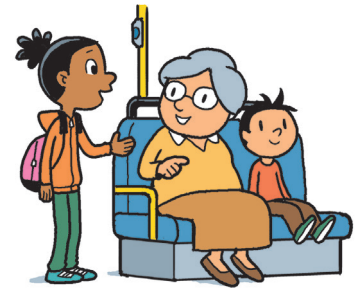
Zorg voor een geldig vervoerbewijs.

Stap vooraan op bij de buschauffeur.

Eet of drink niet op de bus of de tram.

Sta op voor oudere mensen, ouders met kleine kinderen en zwangere vrouwen.

Praat zacht en zet je muziekspeler niet te luid.

Praat niet met de chauffeur terwijl hij of zij rijdt.

Hou afval bij en gooi het na je ritje in een vuilnisbak.

Schuif door zodat anderen er ook nog bij kunnen.

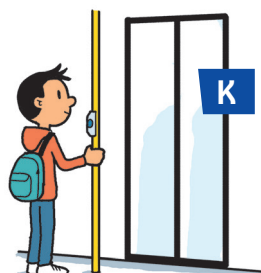
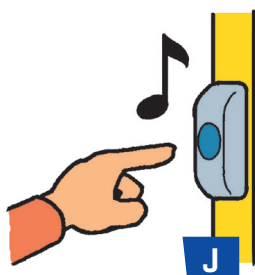
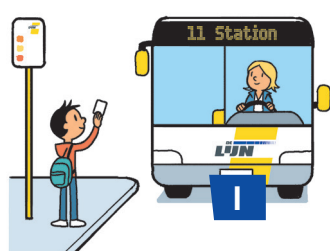
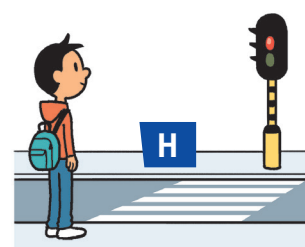
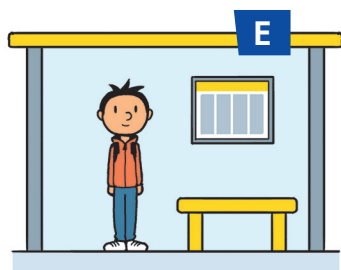
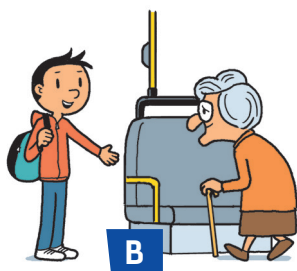

Laat mensen eerst afstappen voor je opstapt.

Laat geen geschreven boodschappen achter op de bus of de tram.

De bus nemen, hoe doe je dat precies? Het lijkt misschien vanzelfsprekend, maar de bus nemen is een opeenvolging van heel wat stappen. Kun jij de 15 stappen in de juiste volgorde zetten?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Word ambassadeur!

Maak een leuke reclameboodschap om het openbaar vervoer van De Lijn te promoten.

Stap 1

Kies één idee.

Als je een goede reclameboodschap wilt maken, kan je maar beter je boodschap beperken tot één goed uitgewerkt idee met een duidelijk beeld en een duidelijke slogan. Als je meerdere ideeën in één reclameboodschap wilt steken, zal de kijker zich na afloop misschien afvragen waar het nu eigenlijk over ging.

Kijk nog eens terug naar de voordelen op pagina 17 tot en met 20. Welk voordeel wil jij graag in de kijker zetten? Je kan ook nog eens terugkijken op pagina 15 naar de redenen waarom iemand een bepaald vervoermiddel gebruikt. Als je weet waarom iemand liever de auto neemt, kan je hem of haar beter overtuigen om van dat idee af te stappen. Als iemand bijvoorbeeld met de auto komt omdat het druk en gevaarlijk is aan de schoolpoort, kan je uitleggen dat hoe meer mensen het openbaar vervoer nemen, hoe minder auto's er aan de schoolpoort zullen staan.

Stap 2

Kies een passend beeld.

Zoek een manier om je idee visueel te maken. Met andere woorden: welke beelden ga jij gebruiken om je boodschap over te brengen? De concrete uitwerking (poster, folder, filmpje ...) beslis je later.

Stap 3

Verzin een krachtige slogan.

De eigenschappen van een goede slogan zijn:

- zo kort mogelijk
- leuke klanken in een leuk ritme
- duidelijk

Nog beter is het als het beeld en de slogan elkaar aanvullen. Denk eraan: een beeld spreekt ook, dus je hoeft niet letterlijk te vertellen wat er te zien is.

Stap 4

Werk de reclameboodschap uit.

Nu kan je beslissen hoe je de reclameboodschap vorm gaat geven. Maak je een poster? Een filmpje? Een foldertje? Ga je tekenen of schilderen? Fotograferen? Acteren? Wil je er muziek op zetten? Welke?

Tip: je kunt je gepimpte bus gebruiken in je uitwerking. Je zou er bijvoorbeeld een stop-motionfilmpje mee kunnen maken. Of je fotografeert het en plakt het in een collage.